

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV BOHEMISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Písňové texty Jaromíra Nohavici z aspektu dialektologie

Vedoucí práce: doc. PhDr. Marie Janečková, CSc.

Autor práce: Jan Kučera

Studijní obor: historie – bohemistika

Ročník: 4.

2022

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů

V Čejkovicích 26. 7. 2022

Jan Kučera

Anotace

Hlavním obsahem této práce je dialektologický rozbor části díla písničkáře Jaromíra Nohavici s cílem postihnout vliv slezského nářečí v jeho textech. Po představení Nohavicovy osobnosti a díla následuje teoretická část, která popisuje charakteristické znaky slezského nářečí. Výzkumná část obsahuje tabulky s nářečními jevy ve všech jazykových rovinách, jejich popis a rozbor doložený příklady z textů.

Annotation

The main content of this bachelor thesis is a dialectical analysis of a part of Jaromír Nohavica's work to describe the influence of the Silesian dialect in his lyrics. The thesis is introduced with a summary of Nohavica's life and work, followed by the theoretical part consisting of a description of Silesian dialectical features. The practical part contains tables with dialectical occurrences in all linguistic levels, their characterization and analysis supported by examples.

Na tomto místě bych rád upřímně poděkoval doc. PhDr. Marii Janečkové, CSc. za vstřícný přístup, cenné rady a postřehy k této bakalářské práci, a především za trpělivost. Poděkování patří také mým blízkým.

OBSAH

ÚVOD	7
1 JAROMÍR NOHAVICA	8
1.1 ŽIVOT	8
1.2 DÍLO	12
2 TEORETICKÁ ČÁST	14
2.1 NÁŘEČÍ V ČESKÉ REPUBLICE	14
2.2 NÁZEV SLEZSKÝCH NÁŘEČÍ	14
2.3 HISTORICKÝ VÝVOJ REGIONU Z POHLEDU JAZYKOVÉHO	15
2.4 GEOGRAFICKÉ VYMEZENÍ	19
2.5 VLASTNÍ VÝVOJ A DNEŠNÍ PODOBA SLEZSKÉHO NÁŘEČÍ	19
2.5.1 Fonologická rovina slezskomoravského nářečí	19
2.5.2 Podskupiny slezskomoravských nářečí	22
2.5.3 Morfologická a syntaktická rovina slezských nářečí – společné znaky slezskomoravských nářečí a nářečí polsko-českého smíšeného pruhu	24
2.5.4 Nářečí polsko-českého smíšeného pruhu – specifické znaky	25
3 VÝZKUMNÁ ČÁST	27
3.1 METODOLOGIE	27
3.1.1 Fonetické a jiné znaky užívané v tabulkách s nářečními jevy	31
3.2 PODROBNÝ SOUPIS SLEZSKÝCH NÁŘEČNÍCH JEVŮ	33
3.2.1 Fonologická rovina	33
3.2.2 Morfologická rovina	58
3.2.3 Lexikologická rovina	63
3.2.4 Syntaktická rovina	67
3.3 ROZBOR JAZYKOVÉHO MATERIÁLU A VÝKLAD SLEZSKÝCH NÁŘEČNÍCH JEVŮ	69
3.3.1 Fonologická rovina	69
3.3.2 Morfologická rovina	70
3.3.3 Lexikologická rovina	71
3.3.4 Syntaktická rovina	73
ZÁVĚR	75
BIBLIOGRAFIE A POUŽITÉ ZDROJE	77
PŘÍLOHY	78

ÚVOD

Cílem této práce je vysledovat nářeční prvky slezského nářečí v textech Jaromíra Nohavici. Nohavica je spjat se slezským regionem, a jelikož některé jeho texty jsou obohacené nářečními rysy, mnohými je vnímán jako zpěvák používající slezské nebo ostravské nářečí.¹ Kolik jeho textů ale skutečně obsahuje prvky teritoriálního dialektu užívaného ve Slezsku v poměru k ostatním písním? Ve kterých případech dialekt použije a za jakým účelem? Které prvky slezského nářečí se objevují nejčastěji, které občas a které v jeho textech nenajdeme? Statistickou metodou zaznamenávání jednotlivých slezských nářečních rysů vybraných z reprezentativních částí jeho textů by se mělo docílit zodpovězení většiny výše položených otázek.

Práce je uvozena informacemi o životě Jaromíra Nohavici a krátkým shrnutím jeho díla. V teoretické části se představí specifická situace terminologie slezského nářečí a poté obecně jazykový vývoj dané oblasti v historickém kontextu. Vlastní vývoj slezského nářečí, jeho geografické vymezení a rozdělení do podskupin následuje posléze. Výzkumná část obsahuje tabulky s nářečními jevy jednotlivých jazykových rovin a jejich výklad.

Základem je zpracování slezského nářečí obecně v teoretické části, kdy byl nejvíce využíván *Nový encyklopedický slovník češtiny* a dílo *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie* od Ireny Bogoczové (pro další literaturu viz *Bibliografie a použité zdroje*).

Téma práce bylo vybráno na základě osobního zájmu autora o písňové texty a jeho obdivu k písňové tvorbě občas kontroverzního Jaromíra Nohavici.

Použit je citační úzus Českého časopisu historického. NESČ je citován speciálně podle požadavku elektronické verze a při opakování odkazu byla vytvořena i zkrácená citace.

¹ Např. tento článek: Čti doma, Nohavicovi jeblo. Populární zpěvák se nekompromisně opřel do aktuální situace písničkou. Cit 25. 7. 2022. <<https://www.ctidoma.cz/v-obraze/nohavicovi-jeblo-popularni-zpevak-se-nekompromisne-oprel-do-aktualni-situace-pisnickou>>.

1 JAROMÍR NOHAVICA

1.1 ŽIVOT

Jaromír Nohavica se narodil v Ostravě 7. června 1953. Od dvou do šesti let však vyrůstal v Opavě, která se hluboko otiskla do jeho dětské mysli. Otec, člen komunistické strany, pracoval v novinách, psal básně, a navíc hrál na housle, takže literární a hudební zázemí jednoznačně nechybělo.² Otcův rod pocházel z Valašska stejně jako matčin.³ K matčině rodině jezdil pravidelně na letní prázdniny, konkrétně do Velkých Karlovic. K jeho dalším činnostem v dětství patřily ze sportu hokej, rugby a z četby autoři Batlička či Bezruč. Rauvolf na základě rozhovorů s Nohavicou na otázku „*jaké bylo Jarkovo dětství*“ odpovídá: „*Nějak přímo neveselé asi ne, ovšem ideální nejspíš také ne.*“⁴

Už od dětství byl literárně a hudebně činný; krátce (a nerad) se učil na housle, první báseň napsal prý už v osmi letech, ve třinácti se pokusil o román, dostal magnetofon a kytaru, na které začal brzy skládat první písně (leckteré už obsahovaly jeho celoživotní témata jako láska či smrt). Časem začal psát texty pro několik málo kapel, ve kterých i hrál; na střední všeobecně vzdělávací škole psal časopis.⁵

V roce 1968 začal více vnímat politiku a na onu historickou událost vzpomíná ve vydaném fejetonu z roku 1971, kdy končí střední školu. V osmnácti letech přichází další úspěch, začíná totiž psát texty skupině Majestic, kde tehdy působila Marie Rottrová. Pohyboval se v hudebním prostředí – mezi sebe ho vzali tváře ostravského popu. I když byl vnímán hlavně jako textař, v roce 1972 měl svůj první veřejný sólový koncert. Věnoval se společenským aktivitám, pítí a hodně četl; zmiňme Gellnera, opět Bezruče, Kainara, Hrubína, Seiferta, ale největší vliv na utváření Nohavicovy autorské osobnosti měl jednoznačně Karel Kryl.⁶

Normalizace zpřísnila podmínky pro veřejné vystupování hudebníků a měla neopomenutelný dopad i na dospívajícího Jaromíra Nohavicu. Jeho otec přestal být

² RAUVOLF, Josef, *Hledání Jaromíra Nohavici*, Řitka 2007, s. 9, 22.

³ ČERMÁKOVÁ, Dana, *Jarek Nohavica*. Praha 2013, s. 105.

⁴ RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 9, 15, 18–19.

⁵ RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 9, 20, 22, 26–27, 29.

⁶ RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 27, 32–34, 36–37, 39, 46, 59–63.

v roce 1972 členem komunistické strany, musel opustit novinářské povolání a začal pracovat ve Vítkovických železárnách. Sám Jaromír se po neúspěšném vysokoškolském studiu, během kterého absolvoval výše zmíněný koncert a potkal svou budoucí ženu Martinu Hlavičkovou (později se manželům Nohavicovým narodila dcera Lenka a syn Jakub), rozhodl jít jen s maturitou a s dlouhými nonkonformními vlasy pracovat. Po desetiměsíční náročné práci v železárnách získal pozici knihovníka, ve které strávil devět let. Ani jemu se nevyhnula dvouletá vojenská služba – skončil s ní v roce 1977 a poté se odebral s manželkou do Českého Těšína na místo knihovníka a tam si zamiloval polskou kulturu. Rozhodnutí podat v knihovně výpověď jistě podpořil mimořádný úspěch písně Marie Rottrové *Lásko voníš deštěm*, ke které Nohavica napsal text. Stal se z něj tak umělec „na volné noze“.⁷

V roce 1982 vystoupil jako neplánovaný – a tedy neschválený – host v rámci Folkového kolotoče v Ostravě-Porubě a ihned oslnil všechny včetně kolegů Pavla Dobeše či Jiřího Černého. Nohavica možnost vystoupit komentuje následovně: „*Byla to náhoda, ale mnou postrčená.*“ Zanedlouho se z něj bez podpory televize, rádia či novin stal mezi lidmi známý písničkář, který se svými koncerty objížděl celou republiku. Netajil se přitom obdivem k sovětským umělcům hlavně k Bulatu Okudžavovi a Vladimíru Vysockému.⁸

Už v roce následujícím hrál stejně jako Karel Plíhal a Ivo Jahelka na plzeňském festivalu Porta a zaznamenal veliký úspěch, ale poprvé na sebe také více upozornil příslušné složky komunistického režimu a některé Nohavicovy texty zavdávaly příčinu k prvním cenzorským zásahům. Někdy se totiž o společenských tématech vyjadřoval více, než by si představitelé komunistického režimu přáli, a proto na jeho koncerty chodili i lidé, kteří svou účastí na koncertě nepovoleného autora chtěli především demonstrovat odpor k tehdejšímu politickému nastavení. Sám se ale distancuje od tvrzení, že je buřič nebo rebel. Přestože bylo Nohavicovi zakazováno hrát, dále domlouval vystoupení, a tak se stávalo, že z „technických důvodů“ musel být koncert zrušen. Na Nohavicu se zaměřila Státní bezpečnost; byla na něj v roce 1984 založena složka a příslušníci StB pravidelně chodili na písničkářovy koncerty.⁹

⁷ RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 35, 45, 49, 51–55, 64, 72–74.

⁸ RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 78–79, 84, 92, 94, 100.

⁹ RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 101–104, 108–110, 122–125.

Znovu se měl účastnit Porty v roce 1985, jenže byl „přátelsky“ vyprovozen i se ženou na vlakové nádraží a bylo mu doporučeno, aby opustil Plzeň. StB vedla s Nohavicou preventivní pohovory. I přes zastrašování dále hrál a zpíval. Tato zvláštní doba omezovala vystupování, ale na druhou stranu byl Nohavica někdy připuštěn k rozhovorům, a byl dokonce pozván, aby koncertoval v tehdejší Paláci kultury. I přes zákazy putovaly republikou amatérské nahrávky z koncertů a vyšlo i několik písní na EP desce (v rámci edice Cesta), která mizela z pultů velice rychle. S blížícími se událostmi v roce 1989 se dostával k více příležitostem vystupovat.¹⁰

Po osvobozující sametové revoluci se musel Nohavica postavit problémům s alkoholem. Někdy jeho neřest došla až tak daleko, že opilý koncertoval a choval se značně nezdvorně k publiku a k fanouškům. Josef Rauwolf důvod nadměrného pití alkoholu spatřuje ve ztrátě jistot, kterou neustále cestující písničkář s povahou usedlého člověka tlumil právě pitím. I s přispěním přátel se nakonec rozhodl vyřešit svou závislost a strávil tři měsíce roku 1991 v psychiatrické léčebně; přestože léčbu nedokončil, byl úspěšný.¹¹

Jen několika písničkářům se vyhnul odliv fanoušků způsobený „zmizením nepřítelů“. Po pobytu v léčebně začíná nejneproduktivnější období Jaromíra Nohavici; jeho tvorba má stálou dynamiku a každé album je pojaté svým způsobem; výběrově zmiňme *Mikymauzoleum* (spolupráce s Karlem Plíhalem), *Tři čuníci* (spolupráce s Jiřím Pavlicou) nebo *Divné století* (spolupráce Vitem Sázavským). Pro hojný zájem o jeho tvorbu není závislý a vydavatelské společnosti si může vybírat. Od roku 1993 se začal více uzavírat před vnějším světem a dával méně rozhovorů a koncertů. Přestal na čas jezdit na festivaly a pořádal jen vlastní koncerty – stal se z něj „samotář“. V roce 1999 oznámil, že se stěhuje po dvaadvaceti letech zpět do Ostravy.¹²

V roce 2002 proběhla premiéra filmové mystifikace *Rok ďábla* Petra Zelenky; jedná se o snímek, kde Jaromír Nohavica je obsazen v roli Jaromíra Nohavici, který má potíže s alkoholem. Velký význam mělo spuštění oficiálních internetových stránek.

¹⁰ RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 127, 130–131, 133, 138, 148.

¹¹ RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 157–159, 163, 172, 175.

¹² RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 188–189, 206, 208, 210, 216, 247–248, 323–324, 326; ČERMÁKOVÁ, D. *Jarek Nohavica*, s. 128.

Láska k opeře přivedla Nohavicu k překladu libret několika oper např. *Don Giovanni* či *Figarova svatba*.¹³ V novém tisíciletí začal také často jezdit koncertovat do zahraničí.¹⁴

Už v roce 1992 byly zveřejněny tzv. Cibulkovy seznamy, obsahující soupis spolupracovníků s StB, kde byl zapsán i Jaromír Nohavica s krycím jménem Mírek, a i okolnosti naznačují, že Nohavica „*se upsal ďáblu*“ – samozřejmě pod nátlakem. Sám Nohavica přiznává styky se Státní bezpečností, ale zároveň dodává: „*Ale mám svědomí čisté. Nikdy jsem nikoho neudal.*“ V roce 2006 byla tato záležitost opět oživena, když se objevila složka s výpovědí Nohavici pro řídícího důstojníka o svém koncertu a setkání s Karlem Krylem ve Vídni. Ani tehdy se ke konkrétním bodům spolupráce dostatečně nevyjádřil. Na Hutkovu a Veitovu píseň *Udavač z Těšína* reagoval písni *Já si to pamatuju*.¹⁵ Posledně byla kritika směrem k Jaromíru Nohavicovi vyjádřena v souvislosti s převzetím Puškinovy medaile z rukou ruského prezidenta Vladimira Putina a v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu, když ji odmítl vrátit.¹⁶

Od roku 2012 doprovází Jaromíra Nohavicu pravidelně akordeonista Robert Kuśmierski, který byl také přítomen koncertům v O2 Aréně v letech 2013 a 2017. Nohavica stál také u vzniku ostravského klubu Heligonka v roce 2015, v němž dodnes pravidelně vystupuje a ani jeho tvorba nepolevuje – vždy za několik let vydá album a je aktivní i na svém kanále založeném na platformě YouTube v roce 2011.¹⁷

¹³ RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 253–254, 274, 278; Jaromír Nohavica, *Tvorba – Opera*. Cit. 22. 2. 2022. <<http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/opera/opera.htm>>

¹⁴ Jaromír Nohavica, *Novinky aktuální*. Cit. 22. 2. 2022. <http://www.nohavica.cz/cz/novinky/nov_aktual.htm>; Jaromír Nohavica, *Novinky archiv*. Cit. 22. 2. 2022. <http://www.nohavica.cz/cz/novinky/nov_archiv.htm>

¹⁵ RAUVOLF, J. *Hledání*, s. 294–298, 302, 304; ČERMÁKOVÁ, D. *Jarek Nohavica*, s. 153.

¹⁶ ČT24, Česká televize, kultura, Podle kritiků Nohavica nahrává Putinovi. Podívejte se raději na film, odpovídá muzikant. Cit. 22. 2. 2022. <<https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/2642711-podle-kritiku-nohavica-nahrava-putinovi-podivejte-se-radeji-na-film-odpovida>>; ČT24, Česká televize, kultura, Festival Dvořákova Praha odmítl ruského dirigenta, Nohavica Putinovu medaili nikoliv. Cit. 26. 7. 2022. <<https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/3447658-festival-dvorakova-praha-odmitl-ruskeho-dirigenta-nohavica-putinovu-medaili-nikoliv>>

¹⁷ Jaromír Nohavica, *Novinky aktuální*. Cit. 22. 2. 2022 <http://www.nohavica.cz/cz/novinky/nov_aktual.htm>; YouTube, kanál Jaromír Nohavica. Cit. 22. 2. 2022. <<https://www.youtube.com/user/NohavicaJarek/videos>>

1.2 DÍLO

Jaromír Nohavica je bezesporu velice plodný autor, což dokládá i rozsáhlá diskografie; z ní zmiňme například album *Darmoděj, Mikymauzoleum, Tři čuníci* – album nejen pro děti, *Divné století, Pražská pálená, Tak mě tu máš, Poruba* a zatím poslední v řadě je *Máma mi na krk dala klíč*. Nohavicovy koncerty, kde své dílo v živé podobě prezentuje, jsou pro posluchače výjimečným zážitkem, což mohu z vlastní zkušenosti potvrdit.

Skvěle balancuje mezi folkem a folklórem a na rozdíl od jiných folkařů jeho styl je ovlivněn východem – slovanské melodické prvky, ruská romantická literatura. Literatura obecně do značné míry formuje dílo J. Nohavici nepřímo, ale i přímo, když zhudebňuje poezii českých básníků (Gellner, Bezruč) či během jeho překladatelské činnosti.

Útvarů jazyka českého jako jazyka národního využívá hned několik, a to spisovný český jazyk, mluvená čeština a samozřejmě nářečí. V jeho písničkách nalezneme vedle archaismů i historismy a také vulgarismy. V jeho vyjádření „*nadchne údernost, přehlednost, síla rýmů, výrazné pointy, tíhnutí k romantismu, prostota a samozřejmost.*“

Škála témat, která se v jeho písničkách objevují, je velice široká, ale víceméně stabilní. Vyjadřuje se z různých úhlů pohledu k současnému stavu společnosti. Dále se často objevuje historická tematika, přičemž se neomezuje jen na několik málo epoch. Veliké množství písní tenduje k nadčasovosti. Jedním z hlavních témat J. Nohavici je láska, kterou opět podává v různých podobách; pacifismus je zřejmý v písničkách s tématem smrti. Dále zpívá o naději, víře, pomíjivosti či každodennosti; složil i několik písní pro děti a jeho zájem o sport dal vzniknout i písním se sportovní tematikou. Jedním z nejvýznamnějších prvků jeho díla je jednoznačně humor. Výčet uvedený výše je pouze základní osou Nohavicovy tvorby; detailnější výzkum by určitě našel další témata a motivy.

Stejně jako témata jsou rozmanité i používané literární a hudební útvary. Blues, balada, romance, podobenství, dětská říkadla, lidové chorály, popěvky, šansony, lidové písně – to vše bychom našli v repertoáru Jaromíra Nohavici.¹⁸

¹⁸ Jaromír Nohavica, biografia. Cit. 26. 7. 2022. <<http://www.nohavica.cz/cz/jn/bio/bio.htm>>.

2 TEORETICKÁ ČÁST

2.1 NÁŘEČÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Na území České republiky můžeme definovat čtyři základní nářeční skupiny.¹⁹ Nářečí východomoravská a slezská jsou považována za nářečí archaická, což znamená, že zde oproti nářečí českému v užším smyslu a nářečí středomoravskému neproběhly mnohé jazykové změny²⁰ a že se strukturou blíží spisovné češtině a zároveň se vzdalují od češtiny obecné. Podle Aloise Jedličky proto pro archaická (a také středomoravská) nářečí platí spíše dichotomie spisovný jazyk – teritoriální dialekty než spisovný jazyk – obecná čeština. Archaické dialekty jsou tak oporou spisovnému jazyku.²¹

2.2 NÁZEV SLEZSKÝCH NÁŘEČÍ

Mluva s nářečními prvky používaná Jaromírem Nohavicou náleží ke skupině nářečí, jež byla označována postupně několika způsoby. Už František Bartoš použil označení *nářečí lašská*.²² Další možností je pojmenování *nářečí slezskomoravská* v kontextu s ostatními termíny moravských dialektů jako *středomoravská* nebo *východomoravská*.²³ Označení nářečí slezskomoravská ani lašská však v sobě nezahrnuje tzv. *polsko-český smíšený pruh* nebo také *nářečí slezskopolská* či *západotěšínská*. Moderní dialektologie doporučuje užívat termín *nářečí slezská*, který v sobě zahrnuje nářečí slezskomoravská (lašská) a zmíněný polsko-český smíšený

¹⁹ Jan Balhar (2017): SLEZSKÁ NÁŘEČNÍ SKUPINA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny.

URL: [https://www.czechency.org/slovník/SLEZSKÁ NÁŘEČNÍ SKUPINA](https://www.czechency.org/slovník/SLEZSKÁ_NÁŘEČNÍ_SKUPINA) (poslední přístup: 8. 12. 2020)

²⁰ BOGOCZOVÁ, Irena, *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie*, Ostrava 2009, s. 92.

²¹ DAVIDOVÁ, Dana – BOGOCZOVÁ, Irena – FIC, Karel – HUBÁČEK, Jaroslav – CHLOUPEK, Jan – JANDOVÁ, Eva, *Mluvená čeština na Moravě*. Ostrava 1998, s. 6–7.

²² BOGOCZOVÁ, I. *Textová opora*, s. 92.

²³ DAVIDOVÁ, D. *Mluvená čeština*, s. 7; BOGOCZOVÁ, I. *Textová opora*, s. 93.

pruh.²⁴ Jaromír Bělič rozlišuje skupinu nářečí slezských neboli lašských a vedle nich samostatně polsko-český smíšený pruh.²⁵

2.3 HISTORICKÝ VÝVOJ REGIONU Z POHLEDU JAZYKOVÉHO

Neopomenutelný význam má pro dnešní podobu slezských nářečí historie zkoumaného regionu. Vedle češtiny a polštiny se v průběhu dějin užívala i němčina a kosmopolitní latina, přičemž se primární funkce těchto jazyků lišily.²⁶

Česko-slovenský vliv se při rozpadu praslovanštiny rozšířil hlavně přes Moravskou bránu a Kladskou kotlinu pouze do jižní části Slezska, přičemž není zřejmé, do jaké míry se pračeské a prapolské vlivy stýkaly a mísily – známe názvy kmenů, ale nelze je přiřadit ani k jedné z jazykových skupin. Nejsou ani přesvědčivé důkazy, že by podřízenost Velké Moravě měla vliv na podobu jazyka těchto kmenů. Větší vliv ale mohly mít politické celky Přemyslovců a Piastovců nebo církevní diecéze, a to vliv jazykově polarizující.²⁷

Prvním spisovným jazykem byla latina spojená s církevní agendou. V roce 1137 došlo Kladským mírem k ustálení moravsko-polské hranice, která se na nějaký čas stala i hranicí církevní mezi diecézemi.

V rámci středověké kolonizace do české části Slezska pronikl německý element, který následně v důsledku husitských válek ustoupil, ale stačil díky zrychlenému přírůstu obyvatel sblížit češtinu a polštinu, které na delším geografickém úseku v jižní části Slezska vytvořily hranici jazykovou, což se stalo základem pro vznik slezských nářečí (viz kapitola *Vlastní vývoj a dnešní podoba slezského nářečí*). S německou kolonizací zaujala němčina místo jazyka úředního.

²⁴ LAMPRECHT, Arnošt a kol., *České nářeční texty*, Praha 1976, s. 283; BOGOCZOVÁ, I. *Textová opora*, s. 94.; J. Balhar, SLEZSKÁ NÁŘEČNÍ SKUPINA. Cit. 4. 2. 2021.

²⁵ BĚLIČ, Jaromír, *Nástin české dialektologie*, Praha 1972, s. 11–12.

²⁶ BOGOCZOVÁ, I. *Textová opora*, s. 92.

²⁷ Jarosław Malicki (2017): ČEŠTINA VE SLEZSKU. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*.

URL: <https://www.czechency.org/slovník/ČEŠTINA VE SLEZSKU> (poslední přístup: 10. 11. 2021).

Latina i němčina byly jazyky nejvyšších elit a širším lidovým vrstvám nesrozumitelné. Právě o tuto většinu slovanského obyvatelstva a o rozvinutou českou literaturu se opřela po husitských válkách jako spisovný jazyk čeština, která se lokálně v Horním Slezsku stala i jazykem úředním (např. Těšínsko). Politicky důležitým mezníkem je získání všech slezských knížectví pro České království už za vlády Lucemburků.²⁸ Snadné rozšíření češtiny bylo založeno i na tradici, jelikož už v dřívějších stoletích z Čech přicházeli do Slezska misionáři, díky kterým se rozšířila církevní terminologie (původem cizí *biskup*, *papiež*, *kielich* a slovanské *gospodin*, *milosierdny*, *spowiedź*), ale později se objevují i osobní vlastní jména, kulturní či vojenské termíny. Dosvědčuje to tak tezi, že Slezsko bylo územím obecně česko-polských styků. V polských písemných památkách najdeme mnoho bohemismů, které se pak ustálily ve spisovné polštině (*poruczenie*, *pokus*). Tento vliv češtiny slábl se vzestupem právě spisovné polštiny, která se snažila vyvarovat přemíry bohemismů a která se na slezském území prosazovala především v severní a východní části Horního Slezska od 2. poloviny 16. století. Vedle kulturní polštiny ve spisech úřední povahy jsou zaznamenány i prvky nářeční. Přesto dopad češtiny v polštině je nepopíratelný.²⁹ Doménou češtiny zůstávala v části Horního Slezska oblast pomocného církevního jazyka, ale i zde začal být časem vliv polštiny a dialektů znát. Převažujícím komunikačním prostředkem se ve větší části Horního Slezska stalo slezskopolské nářečí.

Znatelný ústup českého jazyka byl z politických důvodů zaznamenán v období po bitvě na Bílé hoře; důsledkem bylo tedy postupné a opětovné prosazování německého jazyka v úřední sféře a kvůli snižující se úrovni spisovné češtiny pronikání dialektů do sféry lidové komunikace na území Slezska, i když se zde spisovný český jazyk držel paradoxně více než v samotných Čechách. Současně je území těšínského Slezska hlavně v 15.–17. století místem intenzivního kontaktu slezskomoravských a slezskopolských dialektů.

Dalším a možná důležitějším politickým mezníkem, který měl vliv na budoucí stav českého jazyka ve Slezsku, bylo získání většiny slezského území Pruskem v roce 1742 v rámci válek o rakouské dědictví. Intenzivní a později částečně úspěšné pokusy

²⁸ ŽÁČEK, Rudolf, *Slezsko*, Praha 2005, s. 61–65; J. Malicki, ČEŠTINA VE SLEZSKU. Cit. 10. 11. 2021.

²⁹ KNOP, Alois – PALLAS, Ladislav – LAMPRECHT, Arnošt, *Dějiny českého jazyka ve Slezsku a na Ostravsku*. Ostrava 1967, s. 3–6; J. Malicki, ČEŠTINA VE SLEZSKU. Cit. 10. 11. 2021.

o germanizaci postihly i česky mluvící obyvatelstvo Hlučínska, Hlubčicka a Ratibořska (tzv. Moravce v počtu 50 000 obyvatel), které bylo rovněž připojeno k Pruskému království. Společně s nimi i různé osady Čechů na Pruském území udržovaly postupně slábnoucí styk s českým jazykem především skrze komunikaci spjatou s náboženstvím.

I v habsburské části Slezska kvůli reformám Marie Terezie a Josefa II. začala úřední agendu ovládat němčina, český jazyk a německé dialekty považované za komunikační prostředek nižší, primitivnější úrovně ovšem mají mezi lidem stále pevné místo, k čemuž musí úřady přihlížet a tolerovat češtinu v nižším školství a při bohoslužbách. Na Opavsku a hlavně na Těšínsku, kde se zároveň začíná více prosazovat polština, se český jazyk dlouho držel i v úřadech.³⁰ České národní obrození nebylo ve Slezsku příliš úspěšné, především kvůli tamějšímu německému živlu nebo nezájmu česky mluvících obyvatel, kteří se cítili být spíše Moravany. Tato skutečnost nahrávala polským národním snahám v prostorách česko-polského styku (např. Těšínsko). Specifickým národním hnutím se staly snahy tzv. Ślązaků považujících se za příslušníky slezské národnosti a snažících se vytvořit samostatný slezský stát s národním jazykem v podobě těšínského nářečí.³¹ Ke konci 19. století i české národní hnutí místy v kooperaci s hnutím polským a často proti německým snahám nabývalo na síle především díky vlasteneckým spolkům, novinám a časopisům a získávalo první „jazykové úspěchy“ – v závislosti na okresu byl český nebo polský jazyk uzákoněn v úřadech roku 1908. Ještě krátce po roce 1920, kdy se oficiálním jazykem stala českoslovenština, se ve Slezsku i na úřadech držel jazyk německý. Přesto spisovný český jazyk začal ve větší míře pronikat mezi obyvatelstvo Slezska mluvící dialekty. Specifická situace nastala po první světové válce na Hlučínsku, kde původně české obyvatelstvo, které ale už mnoho generací bylo součástí Pruska, obtížně, až s nechutí přijímalo český spisovný jazyk. Po několikaletém tvrdém prosazování německého jazyka za druhé světové války zůstává ve slezské oblasti pouze jazyk polský, český a samozřejmě jejich dialekty – kontakt s němčinou tak po mnoha staletích s odsunem

³⁰ KNOP, A. *Dějiny*, s. 17–19, 22, 24–29.; J. Malicki, ČEŠTINA VE SLEZSKU. Cit. 15. 11. 2021.

³¹ KNOP, A., *Dějiny*, s. 31–34, 37–38.; ŽÁČEK, R., *Slezsko*, s. 131–132.; Historie.cs, Ślonzáci a ślonzakowci. Cit. 9. 5. 2021. <<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/420236100051002/>>.

mizí. Jelikož byla čeština po celé krátké 20. století velice produktivní, nářeční prvky vymizely z psaných projevů, ale stále zůstávají v mluvené komunikaci.³²

³² KNOP, A. *Dějiny*, s. 34–40; J. Malicki, ČEŠTINA VE SLEZSKU. Cit. 15. 11. 2021; Historie.cs, Být Pražákem. Cit. 15. 11. 2021. <<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/419236100051004/>>.

2.4 GEOGRAFICKÉ VYMEZENÍ

Území, na kterém se podle nejnovějších poznatků dialektologie užívá slezského nářečí, se rozprostírá v severovýchodní části Moravy. V podstatě se jedná o oblast Frenštátska, Opavska a Ostravska včetně úzkého pásu území na východ a severovýchod od této oblasti. Z dalších nářečí českých v širším slova smyslu je nářečí slezské v sousedství nářečí východomoravského z jihu a ze západu pak s územím nářečně různorodým. Z jiných národních jazyků pak jmenujme dva západoslovanské jazyky, polštinu a slovenštinu. Vlastní nářeční území se dále dělí na polsko-český smíšený pás a oblast slezskomoravského nářečí, do kterého spadají nářeční podskupiny ostravská, opavská a frenštátská (viz následující kapitola).³³

2.5 VLASTNÍ VÝVOJ A DNEŠNÍ PODOBA SLEZSKÉHO NÁŘEČÍ

2.5.1 Fonologická rovina slezskomoravského nářečí

Je značně nepravděpodobné, že by v 9. století na území dnešní České republiky existovaly větší nářeční rozdíly. Vždyť tehdejší stav jazyka kmenů na tomto území vůči slovanským kmenům sídlícím na severu a na východě se lišil minimálně.³⁴ Dá se dokonce tvrdit, že do 10. století byly rozdíly mezi oběma jazyky tak malé, že můžeme mluvit o západoslovanské jazykové jednotě.³⁵ Přesto se do této doby zasazuje zachování *dz* vzniklého z *dj* ve slezskomoravských nářečích (*pokludzeny*), které se na zbylém území změnilo v *z* podle Rejzka právě v 9. století; Šlosar uvádí až století 10.³⁶ Pozdější způsob diferenciacie je značně ovlivněn geografickými podmínkami regionů. Horami a

³³ J. Balhar, SLEZSKÁ NÁŘEČNÍ SKUPINA. Cit. 9.5.2021; DAVIDOVÁ, D., *Mluvená čeština*, s. 75.

³⁴ REJZEK, Jiří, *Zrození češtiny: jazyková situace a jazykový vývoj v českých zemích mezi 6. a 11. stoletím*, Praha 2021, s. 100–101.

³⁵ KNOP, A. *Dějiny*, s. 3.

³⁶ REJZEK, J., *Zrození češtiny*, s. 82, 100; LAMPRECHT, A. *České nářeční texty*, s. 283; LAMPRECHT, Arnošt – ŠLOSAR, Dušan – BAUER, Jaroslav, *Historická mluvnice češtiny*, Praha 1986, s. 57; Dušan Šlosar (2017): PRAČEŠTINA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*.

URL: <https://www.czechency.org/slovník/PRAČEŠTINA> (poslední přístup: 9. 7. 2022).

hustými lesy ohraničená česká kotlina neumožňovala takový jazykový kontakt jako geograficky otevřenější Morava bez silného jazykově sjednocujícího centra. To je důvod větší jazykové rozmanitosti na Moravě včetně slezské části.³⁷ V 10. ani v 11. století nedochází nejspíše k žádné změně, která by odlišila slezskomoravské nářečí od zbylého českého jazykového území. Avšak někdy v této době probíhal pravděpodobně vývoj slabikotvorných likvid a jejich pozůstatky jsou patrné i dnes (*hyrбаты, vylna*).³⁸

První hláskovou změnou, která plně nepostihla slezskomoravské nářečí, a přispěla tak k další nářeční diferenciaci, jsou přehlásky (změna „*zadních vokálů v přední působení předního měkkého konsonantu*“) *'a > ě* (včetně dlouhé varianty *'á > ie*) a širokého *z* nosovky vzniklého *'ä > ě*, které proběhly někdy v 12. a 13. století v Čechách. Důsledkem neprovedení přehlásky na Moravě jsou pak původní podoby slov jako *duša, čáša, pät'* místo *dušě, čiešě, pět*. Tuto přehlásku však lze zaznamenat ve slovních základech realizovaných krátkou slabikou např. *p'äkný > pěkný*. Nový encyklopedický slovník češtiny uvádí právě tuto změnu jako příčinu první nářeční diferenciaci.³⁹

Ani hlavní historická depalatalizace nepronikla do slezskomoravského nářečí ve všech svých aspektech. Na samém počátku tohoto procesu (konec 13. století) nedošlo k depalatalizaci ve slabikách *d'e, t'e, n'e*, což se nejlépe demonstruje na příkladu *ňebudete*, a u ostrých sykavek (*s'eno, z'ima*). Ve 13. a 14. století dochází také k asibilaci zubnic *d'* a *t'*, které ve zkoumaném regionu zanikly jen částečně (*ňebudz'ec'e*).⁴⁰

Asimilace znělosti proběhla ve slezskomoravském nářečí tímto způsobem: zatímco v Čechách před souhláskou *h* probíhá progresivní asimilace (*schoda*), zde

³⁷ REJZEK, J., *Zrození češtiny*, s. 102.

³⁸ Dušan Šlosar, Jana Pleskalová (2017): RANÁ STARÁ ČEŠTINA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*.

URL: https://www.czechency.org/slovník/RANÁ_STARÁ_ČEŠTINA (poslední přístup: 23. 1. 2022); J. Balhar, SLEZSKÁ NÁŘEČNÍ SKUPINA. Cit. 23. 1. 2022; REJZEK, J., *Zrození češtiny*, s. 123; LAMPRECHT, A., *Historická mluvnice češtiny*, s. 76–77.

³⁹ REJZEK, J. *Zrození češtiny*, s. 135–136; D. Šlosar, J. Pleskalová, RANÁ STARÁ ČEŠTINA. Cit. 8. 3. 2022; J. Balhar, SLEZSKÁ NÁŘEČNÍ SKUPINA. Cit. 8. 3. 2022.

⁴⁰ J. Balhar, SLEZSKÁ NÁŘEČNÍ SKUPINA. Cit. 8. 3. 2022; Dušan Šlosar (2017): ČEŠTINA 14. STOLETÍ. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*.

URL: https://www.czechency.org/slovník/ČEŠTINA_14_STOLETÍ (poslední přístup: 22. 3. 2022); LAMPRECHT, A. *České nářeční texty*, s. 12; LAMPRECHT, A., *Historická mluvnice češtiny*, s. 87–85, 93.

nastává asimilace regresivní (*zhoda*). Rovněž progresivní asimilace skupin *t+v*, *s+v* apod. je ve slezskomoravském regionu patrnější než v kulturním centru české jazykové oblasti.⁴¹ Dále obecně je častá znělá výslovnost.⁴²

V druhé třetině 14. století došlo v Čechách ke změně předního *'u > i* v rámci tendence zánikání předních variant zadních vokálů. Slezskomoravskou oblast však tato změna nepostihla, a tak se zde dodnes používá *kožuch* a *moju košulu* místo *kožich* a *moji košili*. Za hranice Čech se nedostala ani už tak málo produktivní změna *'o > ě*. V této době vzniká též protetické *v-*, které se směrem na Moravu rozšiřovalo až později – do Slezska však neproniklo.⁴³

V 15. století se začínají v Čechách více uplatňovat změny disimilační, konkrétně změna *šč > št'* (*ščestie > štěstie*). Nepostihla však celé české jazykové území v širším ani užším smyslu.⁴⁴ V slezskomoravském nářečí se zachovala přední a zadní varianta *i-*ového vokálu; v Čechách zadní *y* splynulo ve výslovnosti s předním *i*. Větší rozsah mělo splnutí měkkého a tvrdého *l*, ale ani to se do slezské oblasti trvale nedostalo.⁴⁵ Nedošlo také k progresivní asimilaci artikulačního místa souhlásek skupin vyslovovaných *mje*, které tak zůstalo; srov. výslovnost *mjesyc* a *mňesíc*.

Ve stejné době začíná proces diftongizace *y > ej* (*mlýn > mlejn*) a *ú > ou* (*súd > soud*). Proces byl dokončen v 16. století, kdy se ukončuje hláskový vývoj obecně. Ani jedna z těchto změn nezasáhla slezskomoravské území, a jsou tedy další příčinou nářeční diferenciace. Změna *aj > ej* (*vajce > vejce*, *daj > dej*), která nastávala pouze v případě, že se jednalo o stejnou slabiku, ovšem už do některých částí zkoumaného regionu pronikla.⁴⁶

⁴¹ D. Šlosar, ČEŠTINA 14. STOLETÍ. Cit. 22. 3. 2022; LAMPRECHT, A., *Historická mluvnice češtiny*, s. 100–101.

⁴² BOGOCZOVÁ, I. *Textová opora*, s. 95.

⁴³ J. Balhar, SLEZSKÁ NÁŘEČNÍ SKUPINA. Cit. 8. 3. 2022; D. Šlosar, ČEŠTINA 14. STOLETÍ. Cit. 22. 3. 2022; Dušan Šlosar, Pavel Kosek (2017): HUMANISTICKÁ ČEŠTINA. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*.

URL: https://www.czechency.org/slovník/HUMANISTICKÁ_ČEŠTINA (poslední přístup: 22. 3. 2022); BOGOCZOVÁ, I. *Textová opora*, s. 95.

⁴⁴ D. Šlosar, ČEŠTINA 14. STOLETÍ. Cit. 22. 3. 2022; LAMPRECHT, A., *Historická mluvnice češtiny*, s. 124–125.

⁴⁵ Dušan Šlosar (2017): ČEŠTINA DOBY HUSITSKÉ. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*.

URL: https://www.czechency.org/slovník/ČEŠTINA_DOBY_HUSITSKÉ (poslední přístup: 22. 3. 2022)

⁴⁶ D. Šlosar, P. Kosek, HUMANISTICKÁ ČEŠTINA. Cit. 22. 3. 2022; BOGOCZOVÁ, I. *Textová opora*, s. 95.

Typickým slezským jevem je krátkost dlouhých samohlásek, která souvisí s přízvukem na penultimě (předposlední slabice slova) a výrazněji oddělila slezskomoravské nářečí od nářečí východomoravských asi na konci 16. století. Ve staré češtině se přízvuk na první slabice ustálil už na konci 10. století (pokud nepovažujeme *Kristiánovu legendu* za falzum), v polštině se ovšem přízvuk na předposlední slabice ustálil až začátkem 17. století⁴⁷

2.5.2 Podskupiny slezskomoravských nářečí

Primárním zdrojem zde byly poznatky Ireny Bogoczové a heslo *Slezká nářeční skupina* v NESČ.

2.5.2.1 Západní podskupina

Západní (nebo také opavská) podskupina je na východě svého území oddělena od ostatních slezskomoravských podskupin řekou Odrou a měla i drobné přesahy přes polskou státní hranici – nářečí *baborowské* jako nejzazší nářeční enkláva. Území lze dále vnitřně členit na úsek západoopavský (Opava), středoopavský (Kravaře) a východoopavský. Západoopavský typ má svá vlastní specifika a náleželo k němu dnes už zaniklé *branické nářečí*.

V opavské podskupině došlo ve fonologickém plánu na většině území ke splynutí obou sykavkových řad – tzv. přičyskani (*šeno – šedy, žyma – žyto*). Došlo k přehlasování dlouhé samohlásky 'á > ie (>i > i) v někdejších dlouhých slabikách (*zehřyla, smili se*). Těžeslabičné *aj* se nezměnilo v *ej* (*najlepšy, prodaj*). Zachovalo se a zkrátilo staré dlouhé *é* (*zele, mleko*). Po sykavkách a polosykavkách i po *ř* bývá zpravidla tvrdé *y* (*zytra, ptacy, čysty*). V některých slovesných tvarech či ve zdobnělinách *aj*. se objevuje změna *o > u* (*hrub, nuta, zazvuň*).

V rámci morfologické roviny můžeme zmínit tvarotvorný formant *-o* u měkkých neuter v nom. sg. (*srco, polo*). Tvary zájmen *on, ona, ono* jsou v dalších pádech *oneho, onemu, onej* apod. Koncovka *-ej* je velice produktivní na většině území hlavně v dat. a lok. sg. fem. rodových zájmen a adjektiv (*ot tej dobrej znamej*). Hlavně v centrální části se v instr. sg. podstatných jmen, přídavných jmen, zájmen fem. uplatňuje koncovka *-um* (*tum mokrum cestum*); v instr. pl. pak převažuje *-oma* (*kravoma*). U adjektiv dochází

⁴⁷ LAMPRECHT, A. *České nářeční texty*, s. 14; REJZEK, J., *Zrození češtiny*, s. 125.

také k vyrovnávání měkkých a tvrdých vzorů. V 3. os. pl. 4. třídy slovesné na většině území převažuje zakončení **-u** (*prošu, robju*), místy lze slyšet zakončení na **-a** (*pros'a*) nebo **-i** (*trpi*).

2.5.2.2 Východní podskupina

Na širším Ostravsku a Frýdecko-Místecku se nachází východní (ostravská) podskupina – někdy se místní mluva laicky označuje jako *ostravština*. V rámci této podskupiny lze dále vydělit subtyp ostravický (dolno- a výrazný hornoostravský) a subtyp severohlučínský. Mnohé z nářečních prvků jsou ovlivněny těsným sousedstvím s polsko-českým smíšeným pruhem, nebo odtud do východní podskupiny přímo pronikly. I tato podskupina má teoretické přesahy do Polska, ale prakticky už tamní nářečí byla asimilována s nářečími polskými.

Fonologická rovina ostravské podskupiny se vyznačuje neprovedením přehlásky 'á > ie v dlouhých slabikách, výskytem měkkých sykavek **s'**, **z'** vedle **s**, **z** a **š**, **ž** (*s'ino, na voz'e*) nebo **c'**, **dz'** (*c'esto, dz'ec'i*). Po tupých sykavkách převažuje měkké **i** (*učitel, živý*). Samohláska **é** se po původních měkkých konsonantech úží (*mliko, obili*). Jedním z rozdílů oproti západní podskupině je i změna těžeslabičného **aj** > **ej** (*nejdelší, prodej*).

Z nářečních prvků v tvarosloví zmiňme koncovku **-a** 3. os. 4. slovesné třídy (*robja*) nebo **-e** u substantiv neuter měkkého typu (*pole, srce*). V instr. pl. podstatných jmen všech rodů převládá zakončení **-ami** (*vozami, polami*). Nezúžený produktivní formant **-e** převažuje v gen., dat. a lok. sg. fem. (*od/k/o te jedne stare*) a konečně složené formy sponového slovesa *být* v indik. prez. (*ja sem je nemocny*).

2.5.2.3 Jižní podskupina

Geograficky jižní (frenštátskou) podskupinu můžeme vymezit městy Příbor, Kopřivnice, Štramberk, Frenštát pod Radhoštěm a jejich okolím. Kvůli sousedství s východomoravskou skupinou je podoba jižní podskupiny ovlivněna právě tímto nářečím a můžeme hovořit až o přechodovém nářečí mezi slezským a moravským nářečním prostorem, jelikož některé výrazné slezské jevy zde absentují.

Došlo ke ztvrdnutí palatalizovaných sykavek **s'** a **z'** (*seno, zyma*) a u hlásek **t'** a **d'** se nezaznamenává asibilace. Nedochozelo ani ke změně **o** > **u** jako jinde na slezskomoravském území (*podoj, jahod* vs. *poduj, jahud*). Nevyskytují se ani průvodní vokály u **r** (*krk, vrch, trh*). S opavskou podskupinou má podskupina jižní styčné body

v neprovedení úženi $e > i$ (*polefka, zele*), v přehlásce $'a > ie$ v dlouhých slabikách (*smit' se, zapřýhnut*), zachování **aj** v předponách (*najlepšy*) nebo výslovnost tvrdého **y** po sykavkách, polosykavkách a ř.

Převažuje starý dativní zájmenný tvar **si** (*vem sy*) oproti pozdějšímu akuzativnímu *se* na zbylém území Slezska. Zájmeno **já** v dat. se vyskytuje v podobě *ke mñi*. Stejně jako v moravských dialektech tenduje skloňování fem. na **-sa/-za** k měkké deklinaci (z *mise, na kozy*). Převládá užívání koncovky **-ich** v gen. pl. podstatných jmen (*polich, kozych*). Místo celoslezsky používané předložky *do* ve významu „k“ (*idu do sus'eda*), mluvčí jižní podskupiny použije právě prepozici *k*. Stejný princip se uplatňuje u tázacího příslovce *gdě/hdě* proti obecně slezskému *kaj* (obě s významy „kam“ i „kde“). V *l*-ovém přičestí se zachovává **-l**.⁴⁸

2.5.3 Morfologická a syntaktická rovina slezských nářečí – společné

znaky slezskomoravských nářečí a nářečí polsko-českého smíšeného pruhu

Vývoj morfologického plánu jazyka je přímo ovlivňován vývojem fonologické roviny a v případě slezských nářečí tomu není jinak. Například absence přehlásky $'a > e$ (a její varianty) způsobila větší zachovalost shod mezi měkkými a tvrdými deklinačními typy na rozdíl od českých nářečí v užším smyslu.⁴⁹

Mezi typické morfologické jevy obecně slezské patří například sjednocení dativu, lokativu a instrumentálu napříč rody (konečná podoba se může lišit podle geografické polohy nářečí): **-um/-ûm** (*chlapum*), **-och** (*o sušedoch*), **-oma** (*kravoma*); **-um** (*muzykantum*), **-ach** (*sušedach*), **-ami** (*chalupami*); **-am** (*učytelam*), **-ach**, **-ama**. Dále dochází také k unifikaci genitivu plurálu na **-uv/-ûv** (*chlopuv, džeckuv*), ale je možné najít také **-i** v měkké deklinaci (*koňi, ludžy*) aj. Používá se taktéž genitiv záporový (*ňěni kobzolûv, ňěni ho doma/dûma*). Zájmena se skloňují jako adjektiva: *ten/tyn* jako *dobry*, *muj/mû* jako *letňi* (*bez teho dobreho, tymu dobrymu* atd. Typickým znakem je i skloňování zájmen osobních typu *oneho, onemu/ûnymu, onej/ûnej*, zachování nestažených tvarů zájmen přivlastňovacích (*mojeho/mojigo*) nebo skloňování

⁴⁸ BOGOCZOVÁ, I. *Textová opora*, s. 93–94, 97–99.

⁴⁹ KOMÁREK, Miroslav, *Dějiny českého jazyka*, Opava 2012, s. 153, 155–156.

přivlastňovacích adjektiv (*tatoveho, tatovemu*). Zmíňme například i stavění příklonek na začátek věty kvůli zdůraznění (*mi to dej! mu nic neplatíte*). I mezi numeralii nalezneme odlišnosti, konkrétně jde o shodu tvarů číslovky *dva* v maskulinu a neutru (*dva piva, dva dečka, dva vajca*). Co se sloves týče, v přičestí *l*-ovém většinou chybí *-l* po souhlásce (*uček/učyk sem*). Objevuje se i změkčený infinitiv. První osoba pl. je často zakončená na *-m/-me/-my* (*nesem, volamy*). V závislosti na geografické poloze vypadá zakončení sloves 4. slovesné třídy v 3. os. pl. (*robja, robjo, robju, robjum*); ostatní třídy jsou zakončené na *-u, -aju* nebo *-um, ajum*).

Z běžných syntaktických prvků je pro slezská nářečí typické časté používání slučovacího *i* nebo příčinná spojka *bo* (*sem doma, bo se musim učít*), dále přípustková *choť/choć* (*ńidz ňevyhazuj, choć to je ovadle*), tázací částice *či/ći* (*ći si ho ňeslyšel spivať?*) a často se užívá i mnohovýznamového *jak* (*jag rano fstanu, tak hnet cfíčim; a co, jak to nevyjde* apod.). Na místě částice *at'* mluvčí slezského nářečí použije *až* (*řekli mu, až robi*). Místo dativu se u předložky *kfuli* uplatňuje genitiv (*kfuli chřipki, kvůli ňeho*) a obvyklé je také používání vazby *o sedmej* (v sedm).⁵⁰

2.5.4 Nářečí polsko-českého smíšeného pruhu – specifické znaky

Pro těsnější historicky podmíněný kontakt s polským jazykem mají nářečí polsko-českého smíšeného pruhu více společných znaků s polštinou, než mají nářečí slezskomoravská – důležité tradiční systémové znaky ukazují dokonce k větší sounáležitosti s polštinou než s češtinou, i když moderní vývoj začlenil toto nářečí do rámce českého národního jazyka. Vnitřně lze toto nářečí rozčlenit na úsek bohumínský, centrální (Karviná, Český Těšín, Třinec), jablunkovský a západní okrajový pás. Některé z nářečních prvků uvedených v kapitole Slezskomoravská nářečí (fonologická rovina slezskomoravského nářečí) platí i pro polsko-český smíšený pruh.

První diferenciacie od českého jazyka začínají ještě v praslovanské době. Metateze likvid mezi konsonanty proběhla ve prospěch slabik *ro, lo* (*krowa, glowa*). Dále proběhla dispalatalizace *ě, e > a, o* (případně i *û*) před tvrdými zubodásňovými konsonanty (*šostra, kf'at, žûnaty*). Objevují se i nosové samohlásky (*v'ozacé*) nebo alespoň jejich relikty – nosový vokál se rozloží na vokál orální a na konsonant *m* nebo *n*, (*rynka, oři chodzum*). Místo českého slabikotvorného *r* a *l* jsou zde tyto souhlásky

⁵⁰ BOGOCZOVÁ, I. *Textová opora*, s. 96–97.

zpravidla spojeny s průvodními vokály (*kark, sýrp, velna, čolno* – člun). V 12.–13. století probíhala změna (možná způsobená ještě doznívajícím praslovanskou tendencí) *g > h*, která postihla český jazyk, avšak není v polštině ani v polsko-českém nářečí (*noga, gora, voga*). Měkkost si zachovaly před původním *e* souhlásky, které byly ve slezskomoravském nářečí depalatalizovány (*m'otla, p'eče, želi* × *metla, peče, zeli*); na původním *e* nezávislé je i palatalizované *k'* a *g'* (*k'ij, dhug'i*). Dochází také ke zdvojování konsonantu *n* (*Anna, dřev'anny*). Po alveolárách *ž, š, č, ř* bývá obvykle vokál *i* a také *e* a *o* se před nazálami mění v *y* případně *i* (*šino*). Dlouhé *á* se mění v *o* (*blozyn*). Zatímco v *Novém encyklopedickém slovníku češtiny* se píše, že „převládá výslovnost kmitavého ř“, Bogoczová proti tomu komentuje situaci souhlásky ř v polsko-českém smíšeném pruhu tak, že „hláska ř přechází ve znělých pozicích v ž a v neznělých v š“. Výslednou podobou vokalického systému polsko-českého smíšeného pruhu je sedmi- až devítičlenný systém samohlásek.

V morfologické rovině se naleznou taktéž rysy specifické pro toto území. V akuzativu singuláru substantiv feminin se objevuje proti českému *-u* foném *-e* vzniklý z původního krátkého nosového vokálu (*kupil si chalpe* – *chalupu*). Dativ, lokativ a instrumentál podstatných jmen ve všech rodech má koncovky *-úm, -ach, -ami* a tvarotvorný formant *-ami* se dá nalézt téměř ve všech substantivech instrumentálu plurálu (*chlopami*). 1. osoba singuláru i plurálu minulého času se vyznačuje pohyblivými morfy *-(e)ch, -chmy* (*robílech, robilichmy*).

Lexikální stránka nářečí polsko-českého smíšeného pruhu má mnoho styčných bodů s nářečím slezskomoravskými, čímž se zároveň odlišuje od nářečí polských. Vlivem nedaleké slovenštiny se objevují i původně slovenské lexikální jednotky (*cmer* – podmásli, *torác* – žvanit) a samozřejmě nemůžeme opomenout vliv východo- a středomoravský.⁵¹

⁵¹ BOGOCZOVÁ, I. *Textová opora*, s. 94, 99–100; LAMPRECHT, A. *České nářeční texty*, s. 287–288; REJZEK, J., *Zrození češtiny*, s. 135.

3 VÝZKUMNÁ ČÁST

3.1 METODOLOGIE

Vůbec prvním krokem byl sběr písní J. Nohavici. Zde skvěle (po získání výslovného Nohavicova souhlasu použít jejich obsah) posloužily oficiální stránky písničkáře – karta *Diskografie* byla dobrým základem i proto, že zde bylo jasně sděleno, u kterých písní je Nohavica autorem hudby a textu. Podobně by to mělo být i v kartě *Vlastní texty a Písňe od A do Z*. Dalším zdrojem byl oficiální YouTube kanál, kde se ovšem výjimečně objeví píseň, jejíž text Nohavica nenapsal.⁵² Je tedy možné, že není autorem několika málo dalších textů. Tím se dostáváme k podstatné věci – rozboru byly podrobeny jen ty písně, u kterých je Nohavica autorem textu, přičemž nemusí být nutně autorem hudby. Seznam byl nakonec doplněn písněmi zmíněnými v Rauvolfově biografii.

Přestože existují přepisy textů, pro dialektologický rozbor byly použity nahrávky původem z alb, případně živé záznamy z koncertů, přičemž se jako zdroj upřednostňovaly oficiální stránky a YouTube kanál. Nahrávky odtud získané byly považovány za reprezentativní; mnohé písně mají totiž více verzí, respektive se mohou lišit v rozsahu verše, v jednotlivých slovech, ale i ve výslovnosti konkrétních hlásek. Příkladem je porovnání dvou nahrávek písně *Na dvoře divadla*; na nahrávce této písně z alba se *-á* na konci slova *umírá* nekrátí, ovšem na videu z živého přenosu se v této písni slezské nářečí projeví a *-á* se krátí.⁵³ Výběr nahrávky tedy ovlivní konečné výsledky této práce. Ve výjimečných případech byly použity nahrávky z jiných youtubových kanálů (špatná kvalita či neexistence nahrávky) a občas byl dohledán jen název písně, nikoliv její nahrávka.

⁵² YouTube, kanál bric82, Nohavica – Přívozská puť. Cit. 22. 7. 2022.

<<https://www.youtube.com/watch?v=PrGWr6etBFc>>. Nohavica zde za autora označuje svého otce, ovšem na nahrávce z oficiálního YouTube kanálu je uveden on sám. YouTube, kanál Jaromír Nohavica, Přívozská Puť (Live). Cit. 26. 7. 2022. <<https://www.youtube.com/watch?v=PYBP1hbWI5A>>.

⁵³ Nahrávka z alba: YouTube, kanál Jaromír Nohavica, Na Dvoře Divadla. Cit. 25. 7. 2022. <<https://www.youtube.com/watch?v=vqMb2b-tZ4Y>>. a záznam z koncertu: YouTube, kanál Jaromír Nohavica, Na dvoře divadla. Cit. 25. 7. 2022. <<https://www.youtube.com/watch?v=2aEOiJNS2kU>>.

První fází výzkumu byl tzv. *předběžný výběr*, kdy byly vybírány texty s nářečními nebo potenciálně nářečními prvky, přičemž byly vybrány jen texty, ve kterých se objevuje alespoň jeden jazykový jev slezského nářečí. V potaz se neberou tedy texty psané v mluvené češtině ani texty obsahující moravismus, není-li tento jev společný s nářečím slezským. Výsledek tohoto výběru je k dispozici v příloze s odkazem na použitou nahrávku.

Nohavicova tvorba je rozsáhlá a důkladný jazykový rozbor všech jeho nářečních textů by dalece překročil rozsah této práce. Proto jsou tzv. *podrobnému dialektologickému rozboru* podrobeny jen některé nářeční texty.

K podrobnému dialektologickému rozboru bylo tedy vybráno těchto 35 písní: *Ahoj slunko, Ano nebo ne, Amerika, Až to se mnu sekne, Broňa Voznica, Černá jáma, Dívky v šatech z krepdešinu, Doprdleprácel Malé české blues aneb doprdlepráce, Fotbal, Haleluja, Himaláje, Jeruzalém, Ladovská zima, Lampárna na kopcu, Na Bedřišce, Milionář, Modré čepice, Moje milá, dej mi ještě šanci, Nechte to koňovi, Pane prezidente, Penzión Česko, Poruba, Povijan, Samuraj, Sestřičko ze špitálu, Staré dobré časy, Strakapúd, Tramp/ Píseň zhrzeného trampa, Tři rohy penalta, Třiatřicet, U nás na severu, U nás v ústavu, V bufetě na stojáka, Zlo sedí v rohu pokoje, Zpátky do lavic.*

Při určování příslušnosti jazykového jevu k útvarům národního jazyka se vedle vlastního teoretického zpracování tématu primárně vycházelo z internetové šestidílné verze Českého jazykového atlasu, dále jen ČJA 1, 2, 3, 4, 5 a 6, dále prostřednictvím *Internetové jazykové příručky* (IJP) z Akademického slovníku cizích slov (ASCS), Slovníku spisovné češtiny pro školu a veřejnost (SSČ), Slovníku spisovného jazyka českého (SSJČ), dále z Hugova *Slovníku nespisovné češtiny* a ze slovníku Zdeňky Sochové *Lašská slovní zásoba*. Pokud nebyla příslušnost ke slezskému nářečí dohledána, jazykový jev byl považován za neslezský.

Základem dialektologického výzkumu je fonetická transkripce, jejíž praxe byla čerpána z *Pravidel pro vědecký přepis dialektologických zápisů*,⁵⁴ dále z *Úvodu do fonetiky a fonologie pro bohemisty*⁵⁵ a místy též z Běličova *Nástinu české dialektologie* (1972). Byla použita praxe české transkripce.

⁵⁴ Pravidla pro vědecký přepis dialektologických zápisů. Věstník České akademie věd a umění, 52, 1943, s. 63–68.

⁵⁵ KRČMOVÁ, Marie, *Úvod do fonetiky a fonologie pro bohemisty*, Ostrava 2008³, s. 19–30.

Už na první pohled nejpatrnější jev slezského nářečí, totiž krácení dlouhých samohlásek, je značně problematický i proto, že ve středu zájmu není jen mluvený, ale i zpívaný komunikát. Pokud se samohláska s jistotou krátí v důsledku použití nářečí, je do rozboru započtena. Mnohé Nohavicovy písně však mají vyšší tempo, a tudíž dochází opět ke zkracování dlouhých samohlásek – tyto případy jsou nejčastěji značeny polodélkou (*é, í, ...*), která se však do rozboru nezapočítává. Pokud tedy není zcela jednoznačné, že se samohláska krátí vlivem nářečí, použije se polodélka.

Melodický charakter komunikátu ztěžuje rovněž určování přízvuku na penultimě. I zde platí zásada, že aby byl přízvuk na penultimě započten, musí být jasně zřetelný. Dále musí být použit v troj- a víceslabičném slově, abychom o něm mohli hovořit.

Rozlišují se tři polohy *i*-ového vokálu (*i', i, y*).

Některé nářeční jevy jsou v rozboru záměrně opomíjeny, protože do slezského nářečí nepronikly. Jde hlavně o úžení *é > í*, diftongizaci *y > ej*, a protetické *v-*. Nohavica sám užívá jen část množiny charakteristických slezských nářečních rysů a někdy dokonce mísí kód spisovné češtiny s nářečím – písně *Černá jáma*, *Pane prezidente*. Jelikož tyto nářeční jevy jsou totožné se spisovným jazykem, nelze často vůbec určit jejich příslušnost k útvaru jazyka, respektive nelze s jistotou doložit nářeční charakter, a proto se na jejich zaznamenávání rezignovalo. Podobné je to i v dalších rovinách včetně lexika. Pokud je lexém charakterizován jako nářeční, ale zároveň i jako spisovný, nebo jen obecně český, opět není započítáván (např. *děcko*, *slunko*, *řit'*, výpůjčky z němčiny).

Jednotlivé nářeční jevy jsou zaznamenávány do tabulek podle jazykových rovin, přičemž se upřednostňovala nižší rovina, bylo-li to možné. Vedle charakteristiky jevu je sloupec *Doklad v textu*, který slouží pro dohledání konkrétního místa v písni pomocí slova případně slov s nářečním prvkem v kontextu. Bylo by na místě v syntaktické rovině lépe doložit syntaktický nářeční jev uvedením ucelenějšího dokladu. To by však nejspíš nadmíru zahltilo tabulky. Čtenář má ovšem všechny nástroje k dohledání určitého místa textu a k ověření rozboru. Pro představu bylo několik reprezentativních příkladů rozepsáno v kapitole *Rozbor jazykového materiálu a výklad nářečních jevů – Syntaktická rovina*.

Členění na verše se řídí podle sepsaných textů z oficiálních stránek. Pokud se verše opakovaly (např. v refrénu), nářeční jev se zaznamenal pouze jednou. Znovu se opakující samostatná slova se ovšem zaznamenávají, jelikož jejich artikulace může být ovlivněna hláskovým okolím.

Potřeba zvukové shody na konci veršů v některých případech Nohavicu zcela jasně vedla k použití nářeční varianty – tyto jasné, ale i pravděpodobné případy jsou značeny hvězdičkou (*).

3.1.1 Fonetické a jiné znaky užívané v tabulkách s nářečními jevy

[]: rozebírané slovo (důvodem chybějícího kontextu je začátek nebo konec textu, nebo změna slov – rozebírané slovo je ovšem stále stejně vyslovováno);

tučně: rozebíraný konkrétní jev;

/: ve fonetickém rozboru konec verše jinak význam „nebo“;

*: forma jazykového prostředku nebo jeho samotné použití jsou patrně ovlivněny potřebou rýmu;

„“: význam slova;

>: směr změny;

×: proti;

i': přednější i;

y: zadnější i;

': přízvuk (značí se jen v případě, pokud je výrazný, nebo v případě penultimy);

^: polodélka (např. *á*);

⏟: spojená výslovnost;

l, r: slabikotvorné l a r;

ä: přední a;

t^h: oslabená artikulace hlásky (např. *jes^hli*);

ə: samohláska neurčité kvality;

au: příklad dvojhásky;

zkratky

gen.: genitiv;

dat.: dativ;

lok.: lokativ;

instr.: instrumentál;

fem.: femininum;

m.: maskulinum;

n.: neutrum;

živ.: životný;

sg.: singulár;

pl.: plurál;

os.: osoba;

indk.: indikativ;

prét.: prézens;

ASCS: Akademický slovník cizích slov;

ČJA: Český jazykový atlas;

ESJČ: Etymologický slovník jazyka českého;

IJP: Internetová jazyková příručka;

NESČ: Nový encyklopedický slovník češtiny;

PSJČ: Příruční slovník jazyka českého;

SSČ: Slovník spisovné češtiny;

SSJČ: Slovník spisovného jazyka českého;

3.2 PODROBNÝ SOUPIS SLEZSKÝCH NÁŘEČNÍCH JEVŮ

3.2.1 Fonologická rovina

Nářeční jev	Doklad v textu	Píseň
Regresivní asimilace znělosti	<i>vždicki [zhora] dolú</i>	Ahoj slunko
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	(název písně) <i>se [mnu] sekne</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>ráno [černe] papi'rove</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově), měkké přední <i>i</i>	<i>černe [papi'rove] boti</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově), neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>víde [dluhy] průvot</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>na [slesku] ostravu</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>ot [sikorova] mostu</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>se [mnu] sekne</i>	Až to se mnu sekne

Krácení dlouhých samohlásek	<i>pjekné / [pjekne] fajne</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>se [mnu] definitivně</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>guláš [silni] babi</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>babi [smutne] muzika</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>nesnášel [šlendrijan] ve</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>ve [virobje] / nebudu</i>	Až to se mnu sekne
Znělá výslovnost	<i>sekne / [z] ňekerim</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>z [ňekerim] to</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>to [seka]* že</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>až [neviš] co</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>se [robi]* / jes'li</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou,</i>	<i>to [mnu] šla^hne</i>	Až to se mnu sekne
Neprovedení přehlásky <i>a > e</i>	<i>mmu [šla^hne] ta</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>ze [starim] magdonem</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>na [každí] pat</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>každí [pat] sebu</i>	Až to se mnu sekne

Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>pat [sebu] beru</i>	Až to se mnu sekne
Měkké přední <i>i</i>	<i>diš [pi'je] se</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek, měkké přední <i>i</i>	<i>lojza [mi'ltak] / z</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>z [lojzu] xodili</i>	Až to se mnu sekne
Měkké přední <i>i</i> (dvojitý výskyt v jednom slově)	<i>Lojzu [xodi'li'] zme</i>	Až to se mnu sekne
Regresivní asimilace znělosti	<i>xodili [zme] do</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>do [orlove] na</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>školu / [farali] sme</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>málo [platne] / mohlo</i>	Až to se mnu sekne
Krácení dlouhých samohlásek	<i>f [přiboře] / vjeřte</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>hoře / [nekúřim] nepi'ju</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>nekúřim [nepi'ju] / z</i>	Broňa Voznica
Regresivní asimilace znělosti	<i>nepi'ju / [z] ňikâm</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>se [nebi'ju] / a</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek (dvojitý výskyt v jednom slově)	<i>uš [pati] rok</i>	Broňa Voznica

Neprovedení přehlásky <i>a > e</i>	<i>potpoře / [moja] stara</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>moja [stara] ta</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>klauze / [li'tski] neporadi</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>li'tski [neporadi] v</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, zadnější tvrdé <i>y</i>	<i>mňe [rype] / že</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>za [mnu] přišli</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>že [maju] pro</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>mňe [veliku] šanci</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>to [xitri] su</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>o [par] potpisu</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>par [potpisu] / naše</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>na [kvi'tanci] / toš</i>	Broňa Voznica
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i> , patrnější progresivní asimilace znělosti <i>s + v</i>	<i>fšecku [sfoju] odvahu</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>o [nastrahu] / tak</i>	Broňa Voznica

Neprovedení přehlásky <i>a > e</i>	<i>bílěho [koňu] / dostal</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>s [ostrahu]* / ja</i>	Broňa Voznica
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>otseďel [sfoju] taksu</i>	Broňa Voznica
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>taku [praksu]* / pak</i>	Broňa Voznica
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>že [majû] pro</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>tušiti [poplašna] svjetla</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>ať [robi'm] jim</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>hnet [zmizeli'] / a</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>v [přdeli'] / gdibix</i>	Broňa Voznica
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>pane [komisařu] kubate</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>komisařu [kubate] / vélku</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>kubate / [vélku] nespravedľnost</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>tu [konate] / každi</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>co [mate] / napali'li'</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, měkké přední <i>i</i> (dvojí výskyt v jednom slově)	<i>mate / [napali'li'] mi</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>urášku [státňiho] úředníka</i>	Broňa Voznica

Krácení dlouhých samohlásek	<i>státního [ůředníka] / nežít</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>takim [sta'te] / rači</i>	Broňa Voznica
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>těš [sů] třeba</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>třeba [penize] / s</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>s [počatku] bila</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>krize / [cele] sem</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>mňel [vi'ze] / f</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>f [šampaňske] se</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>to [fajni] facet</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>jak [s'ɣhani] / šampaňske</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>s'ɣhani / [šampaňske] sem</i>	Broňa Voznica
Znělá výslovnost	<i>ho [zebral] / a</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>ho [vili'froval] do</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>řekł [bobi'ne] / přemahuj</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>mam [pixu] / nebudu</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>se [vraťil] do</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>do [rodne] krajini</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>za [mnu] sinci</i>	Broňa Voznica

Krácení dlouhých samohlásek	<i>ukrajini</i> / [normalňi] <i>partija</i>	Broňa Voznica
Neprovedení přehlásky <i>a > e</i>	<i>normalňi</i> [partija]* / <i>hnet</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>vedle</i> [radija] / <i>ten</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově)	<i>ten</i> [pati] <i>vipadal</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>s</i> [čini]* / <i>zatahli</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>čini</i> / [zatahli] <i>mňe</i>	Broňa Voznica
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>na</i> [štamprlu] <i>palenu</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově), neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>štamprlu</i> [palenu] / <i>že</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově)	<i>sem</i> [vihlašeni] <i>znalec</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>znalec</i> [teremu] / <i>mňeli'</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>teremu</i> / [mňeli'] <i>robit</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i>	<i>děcka</i> / [xteli'] <i>do</i>	Broňa Voznica
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>přez</i> [hrañicu] <i>tak</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>řikajic</i> [zelenu] / <i>ve</i>	Broňa Voznica

Krácení dlouhých samohlásek	<i>sem [ci'til] polízaňici</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>polízaňici / [nasxval] sem</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>na [stražňici] / fšeci</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i> (dvojitý výskyt v jednom slově)	<i>mňe [xvali'li'] / na</i>	Broňa Voznica
Měkké přední <i>i</i> (dvojitý výskyt v jednom slově)	<i>rukâx [nosi'li'] / bohûš</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>točil [reportaš] klekaňici</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>reportaš [klekaňici] / fčera</i>	Broňa Voznica
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>za [mnû] přišli</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>úřadu / [černe] brile</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>černe [brile] a</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek	<i>vlasí [učesane] dozadu</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>že [maju] pro</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>zdarma [dovolenu] / tak</i>	Broňa Voznica
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>na [orlicku] přehradu</i>	Broňa Voznica

Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>Nasraňi [sú] fšeci</i>	Černá jáma
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>złomi [najdú] t'e</i>	Černá jáma
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>s [rozbitú] hlavú</i>	Černá jáma
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>rozbitú [hlavú] a</i>	Černá jáma
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>a [nohú] v</i>	Černá jáma
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>liďi [budú] plakat'</i>	Černá jáma
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i> , patrnější progresivní asimilace znělosti <i>s + f</i>	<i>nad [mɾɥfolú] /^vspomenu</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>mɾɥfolú / [^vspomenu] se</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>bil [dobri] zrobi</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>dobri [zrobi] křížek</i>	Černá jáma
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>hovno [budú] plakat' su</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>plakat' [su] to</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>leže' [zaraženi] v</i>	Černá jáma
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>liďi [budú] xodit</i>	Černá jáma

Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>si [kûpîm] ci' jankali'</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek, měkké přední <i>i</i> (dvojitý výskyt v jednom slově)	<i>kûpîm [ci' jankali'] / abi</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>kolem [pančovane] / xceš</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek (dvojitý výskyt v jednom slově), neprovedení diftongizace <i>ú</i> <i>> ou</i>	<i>nebut' [hlupi] / vlak</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>mezi [slupi] podvrknuti</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>slupi [podvrknuti] kotník</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>podvrknuti [kotník] to</i>	Černá jáma
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>si [velkú] kulovnicu</i>	Černá jáma
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>velkú [kulovnicu] přiložím</i>	Černá jáma
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>přiložím [ju] ku</i>	Černá jáma
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>levému [licu] / na</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>do [tři] zavřu</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>starí [biku] prostřelíš</i>	Černá jáma

Krácení dlouhých samohlásek	<i>okamžiku / [navic] kulovnice</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek, přízvuk na penultimě	<i>robit [la 'peni] v</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>živobití / [jake] smutne</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>jake [smutne] živobití</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek, přízvuk na penultimě	<i>smutne [živo 'biti] vole</i>	Černá jáma
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>xlstatat [kúřit]</i>	Černá jáma
Krácení dlouhých samohlásek	<i>z [dih] nebo</i>	Černá jáma
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>já [nexcu] do</i>	Dívky v šatech z krepdešinu
Krácení dlouhých samohlásek	<i>mi [xcipla] na</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Měkké přední <i>i</i>	<i>na [vi'rozu] / kdibix</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>mi [xcip] / takovi</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>xcip / [takovi] sem</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>[doprdeleprace]</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>že [pri] špačci</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>tí [dam] špačci</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce

Krácení dlouhých samohlásek	<i>nojvir [xova] ripki</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>v [akvariju] / ma</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>akvariju / [ma] na</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>a [ja] ňic</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>moje [stara] škoda slov</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>[takovi] mali</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>takovi [mali] suvorov</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>to [třískne] / jagdiž</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>buxne [těški] kof</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>doprdeleprace / [starši] cerka</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>s [kerim] / sinek</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově), neprovedení diftongizace <i>ú</i> > <i>ou</i>	<i>bil [hlupi] / nexal</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>doprdeleprace / [topo 'lanek] jasna</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>f [plafkax]</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>do [toskanska] / ja</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce

Krácení dlouhých samohlásek	<i>toskanska / [ja] tak</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>na [horňi] splav</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>na [posraneho] i</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>aj [zaxot] pada</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>zaxot [pada] / tady</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>je [těška] jaka</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>těška [jaka] smislup[na]</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>jaka [smislup[na] rada</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Krácení dlouhých samohlásek	<i>tag [ja] du</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Měkké přední <i>i</i>	<i>nohi / [li'ga] je</i>	Fotbal
Měkké přední <i>i</i>	<i>je [li'ga] /^dnes</i>	Fotbal
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>vozi [sebû]* / o</i>	Himaláje
Krácení dlouhých samohlásek	<i>školňix [aʔtobusu] / písnička</i>	Jeruzalém
Krácení dlouhých samohlásek	<i>to [mokre] bile</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek (dvojitý výskyt v jednom slově)	<i>mokre [bile] sfinstfo</i>	Ladovská zima
Patrnější progresivní asimilace znělosti <i>t + v</i>	<i>bile [sfinstfo] pada</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>sfinstfo [pada] mi</i>	Ladovská zima

Krácení dlouhých samohlásek	<i>za [līmec] / uš</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>uš [čtvrťi] mñesic</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>čtvrťi [mñesic] v</i>	Ladovská zima
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>děcka [majû] zmřzle</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>majû [zmřzle] kosti</i>	Ladovská zima
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>kosti / [sãnkujû] uš</i>	Ladovská zima
Neprovedení přehlásky <i>a > e</i>	<i>jak [sviña] třicet</i>	Ladovská zima
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>pod [nulû]* / aũto</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>bo [silničãři] ta</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>jak [každĩ] rok</i>	Ladovská zima
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>rok / [sũ] překvapeňi</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>že [sñix] zasipal</i>	Ladovská zima
Měkké přední <i>i</i>	<i>u [polomi'] / zamřzli</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>to [jistĩ] z</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>z [dalki] / zalezlĩ</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>kamijoni [hrali] na</i>	Ladovská zima

Krácení dlouhých samohlásek, není přehláska <i>u > i</i>	<i>tim [kopcu] u</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>na [sañix] / a</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>v [dalce] vidřim</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>vidřim [zasñeženi] řip</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>zasñeženi [řip] / řikam</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>ale [strašni] cip</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>o [par] kilometru</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>pâr [kilometru] dale</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>kilometru [dale] / tak</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>f [plafkax] valet</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>plafkax [valet] / místo</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>človjek [bal] / zajît</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>na [nakupi] / jak</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>jak [mam] zmřzli</i>	Ladovská zima
Krácení dlouhých samohlásek	<i>mam [zmřzli] nos</i>	Ladovská zima
Neprovedení přehlásky <i>a > e</i>	<i>aj [lica] / tak</i>	Ladovská zima

Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>na [kopcu] postavenâ</i>	Lampárna na kopcu
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	(název písně) <i>na [kopcu]</i>	Lampárna na kopcu
Neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>dobří [ludé] / xlapisko</i>	Lampárna na kopcu
Krácení dlouhých samohlásek	<i>pohledu [xitri] sem</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>co [levi] / tag</i>	Milionář
Regresivní asimilace znělosti	<i>levi / [tag] de</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>za [mnu] a</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>a [ja] fšecko</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově)	<i>f [kniškax] / ha</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově)	<i>jeden [znamî] dole</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>s [tu] hlavû</i>	Milionář
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>tu [hlavû] mox</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i> (dvojí výskyt v jednom slově)	<i>do [mi'li'jonâre] / čemu</i>	Milionář
Regresivní asimilace znělosti	<i>braxu / [šag] ma</i>	Milionář

Krácení dlouhých samohlásek	<i>šag [ma] železni</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>ma [železni] dost</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>dost [praxu] / no</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově)	<i>se [podřivaš] do</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>partu [uxazeču] / nigdo</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>nigdo [nemate] šajn</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>nervi [teču] / fšecko</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>videl [hňede] / tak</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>sem [zmač^knul] â</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>â [be] cê</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>cê [de] / no</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>stolečku [vleču] / ha</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>začal [takim]alim</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>taki[malim] interviju</i>	Milionář

Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově), neprovedení diftongizace <i>ú</i> > <i>ou</i>	<i>esi [kuřim] a</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>co [pi'ju] / tak</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>se [evi'dentně] leknul</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>otáska [pri] co</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>se [obratit] na</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>na [přítele] / ha</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>hlasu [nevispalí] / asi</i>	Milionář
Neprovedení diftongizace <i>ú</i> > <i>ou</i>	<i>zase [celú] šixtu</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí)	<i>tam [dixa] / ale</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>se [vam] přítel</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>vam [přítel] navali'</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek, měkké přední <i>i</i>	<i>přítel [navali'] / moju</i>	Milionář
Neprovedení diftongizace <i>ú</i> > <i>ou</i>	<i>moju [staru] zatím</i>	Milionář
Neprovedení přehlásky <i>u</i> > <i>i</i>	<i>navali' / [moju] staru</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>mori / [li'di] ohrizávali'</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>li'di [ohrizávali'] televi'zori</i>	Milionář

Měkké přední <i>i</i>	<i>ohrizávali' [televi'zori] / tedi</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>nat [čim] plesat</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>toš [padesat] na</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>na [padesat] / ad'</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek, měkké přední <i>i</i>	<i>ad' [vi'm] esi</i>	Milionář
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>esi [sú] to</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek, patrnější progresivní asimilace znělosti <i>s + v</i>	<i>komputeře [sfiti] / buť</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>á [zázne] lužňi</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>zázne [lužňi] kvít'i</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>lužňi [kvít'i] / nebo</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>za [be] nastroj</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>be [nastroj] struni</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>nastroj [struni] / tu</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>a [ja] stejňe</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>na [začatku] sem</i>	Milionář

Krácení dlouhých samohlásek	<i>zaťi[maval] timi</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>timi [svimi] čisli</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>svimi [čisli] / tak</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>franta [napī] se</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>a [misli'] / jake</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>misli' / [jake] tudi</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek (dvojí výskyt v jednom slově)	<i>paky / [obratīš] se</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>na [dīvaki] / šak</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>bil [zvjedavi] co</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>co [publi'kum] zvolī'</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>publi'kum [zvolī'] / bo</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>obecenstvu [možu] seđet</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>seđet [volī'] / devadesat</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>voli / [devadesat] procen</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>za [be] / ale</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>přišlo [slabe] / bo</i>	Milionář
Neprovedení přehlásky <i>a > e</i>	<i>z [boja] neuťka</i>	Milionář

Krácení dlouhých samohlásek	<i>boja [neut'ika] / říkam</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek, přízvuk na penultimě	<i>nástroj [hudeb'nika] / lid'i</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>lid'i [tleskali'] bo</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>bo [uspjex] to</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>bil [płni] / radost'i</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>płni / [radost'i] zrobi'li</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>radost'i [zrobi'li] dvje</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>dvje [meksicke] vłni</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>sřce [skromne] / jako</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>dolñi [lomne] / sem</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>bil [spokojeni] bo</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>nerat [přetahnul] bix</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>se [modri] ku</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>sunul / [první] třídu</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>první [třídu] do</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>v [jidelňaku] celú</i>	Milionář

Neprovedení změny <i>ú > ou</i>	<i>jídelňaku [celû] cestu</i>	Milionář
Měkké přední <i>i</i>	<i>cestu [vali'm] kiti</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>vali'm [kiti] / a</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>pro [xude] / bo</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>regijon [rázoviti] / ha</i>	Milionář
Krácení dlouhých samohlásek	<i>nebuíte [nasraňi] / to nebo nebuíte [nasraňi] / to</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek, měkké přední <i>i</i>	<i>v [pondeli'] */ noční</i>	Modré čepice
Měkké přední <i>i</i>	<i>v [pondeli'] */ noční</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek	<i>jako [spješni] vlak</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek	<i>za [poxopeňi] / sme</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek	<i>potřebuje [zahřat] at'</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>si [kupi] rum</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek	<i>republika [plače] oňi</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek	<i>každí [ajznboňak] bit</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek	<i>ajznboňak [bit] se</i>	Modré čepice

Krácení dlouhých samohlásek, měkké přední <i>i</i>	<i>co [li'ta] vzduxem</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek	<i>sou [modre] čepice</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek	<i>přednosta [železničňi] staňice</i>	Modré čepice
Krácení dlouhých samohlásek	<i>s [kanalu] ukrat</i>	Modré čepice
Měkké přední <i>i</i>	<i>taky [pi'l] sem</i>	Moje milá, dej mi ještě šanci
Měkké přední <i>i</i>	<i>sem [pi'l] sem</i>	Moje milá, dej mi ještě šanci
Měkké přední <i>i</i>	<i>sem [pi'l] sem</i>	Moje milá, dej mi ještě šanci
Měkké přední <i>i</i>	<i>nežli [pi'vo] / a</i>	Nechte to koňovi
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>s [celû] tû</i>	Pane prezidente
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>celû [tû] evropu</i>	Pane prezidente
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>tû [evropu] s</i>	Pane prezidente
Krácení dlouhých samohlásek	<i>léto [kratkâ] zima</i>	Penzióň Česko
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>ti [francúzi] nářštevî</i>	Penzióň Česko
Zadnější tvrdé y (dvojí výskyt v jednom slově)	<i>slova / [byly] sme</i>	Penzióň Česko
Regresivní asimilace znělosti	<i>kde [zme] poprvé</i>	Poruba
Neprovedení přehlásky <i>a > e</i>	<i>[moja] najmilejší</i>	Povijan

Neprovedení přehlasování těžeslabičného <i>aj > ej</i> (typické pro frenštátskou a opavskou podskupinu)	<i>moja [najmilejší] sa</i>	Povijan
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>páňi [budú] platit</i>	Povijan
Krácení dlouhých samohlásek	<i>s [vami] moja</i>	Sestřičko ze špitálu ⁵⁶
Neprovedení přehlásky <i>a > e</i>	<i>vámi [moja] draha</i>	Sestřičko ze špitálu ⁵⁷
Krácení dlouhých samohlásek	<i>moja [draha] a</i>	Sestřičko ze špitálu ⁵⁸
Krácení dlouhých samohlásek	<i>s [vami] ach</i>	Sestřičko ze špitálu ⁵⁹
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>hrál [celú] noc</i>	Sestřičko ze špitálu ⁶⁰
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>modrý [strakapút] k</i>	Strakapúd
Regresivní asimilace znělosti	<i>kopali [zme] za</i>	Tři rohy penalta
Krácení dlouhých samohlásek, neprovedení přehlásky <i>u > i</i>	<i>xoboti / [ďura] sfjeta</i>	U nás na severu
Patrnější progresivní asimilace znělosti <i>s + v</i>	<i>ďura [sfjeta] f</i>	U nás na severu
Krácení dlouhých samohlásek	<i>si [mislíš] na</i>	U nás na severu

⁵⁶ Část, ve které se neuzivá spisovná čeština, má jen některé prvky slezského nářečí.

⁵⁷ Viz pozn. č. 56

⁵⁸ Viz pozn. č. 56

⁵⁹ Viz pozn. č. 56

⁶⁰ Viz pozn. č. 56

Krácení dlouhých samohlásek	<i>f [každem] směřu</i>	U nás na severu
Neprovedení diftongizace <i>ú > ou</i>	<i>mori [bérú]* / tak</i>	U nás na severu
Přízvuk na penultimě	<i>na [se'veru] / vjetri</i>	U nás na severu
Krácení dlouhých samohlásek	<i>u [nas] / na</i>	U nás na severu
Měkké přední <i>i</i>	<i>sou [mobi'li] / u</i>	U nás na severu
Měkké přední <i>i</i>	<i>aňi [obi'li] / psi</i>	U nás na severu
Měkké přední <i>i</i>	<i>aj [li'doopi] / po</i>	U nás na severu
Regresivní asimilace znělosti	<i>my [zme] vijukaňi</i>	U nás v ústavu
Regresivní asimilace znělosti ⁶¹	<i>/ [zme] to</i>	Zlo sedí v rohu pokoje
Regresivní asimilace znělosti ⁶²	<i>to [nejzme] my</i>	Zlo sedí v rohu pokoje
Měkké přední <i>i</i>	<i>nejspíš [vi'lit]* / cítím</i>	Zpátky do lavic
Znělá výslovnost	<i>neškodíme [diž] už</i>	Zpátky do lavic
Znělá výslovnost	<i>diž [už] nepomožem</i>	Zpátky do lavic

⁶¹ V refrénu se opakuje čtyřikrát.

⁶² V refrénu se opakuje čtyřikrát.

3.2.2 Morfologická rovina

Nářeční jev	Doklad v textu	Píseň
Vliv slovenštiny a vyrovnávání slovního základu ⁶³	<i>řšak [nemože]* /</i>	Amerika
Uplatnění koncovek adjektivní složené deklinace ⁶⁴	<i>aby [řšeckim] bilo</i>	Až to se mnu sekne
Vypuštění <i>t</i> ⁶⁵	<i>z [ňkerim] to</i>	Až to se mnu sekne
Použití tvaru <i>všecko</i> , který zasahuje i do slezské oblasti ⁶⁶	<i>sem [řšecku] sfoju</i>	Broňa Voznica
Použití ukazovacího zájmena <i>takový</i> ve zkráceném tvaru <i>taky</i> ⁶⁷	<i>s [taku] praksu</i>	Broňa Voznica
Použití ukazovacího zájmena <i>takový</i> ve zkráceném tvaru <i>taky</i> ⁶⁸	<i>f [takim] sta'e</i>	Broňa Voznica
Uplatnění produktivního formantu <i>-e</i> v číslovce <i>jeden</i> ⁶⁹	<i>u [jedneho] takeho</i>	Broňa Voznica
Použití ukazovacího zájmena <i>takový</i> ve zkráceném tvaru <i>taky</i> ⁷⁰	<i>jedneho [takeho] co</i>	Broňa Voznica
Předložka <i>po</i> v dat. ⁷¹	<i>čili [po polsku] muřinem</i>	Broňa Voznica

⁶³ Český jazykový atlas 4, s. 422, mapa s. 425. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

⁶⁴ Tamtéž, s. 388, mapa s. 389. Cit. 7. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

⁶⁵ SOCHOVÁ, Zdeňka, *Lašská slovní zásoba: jihovýchodní okraj Západolašské oblasti*, Praha 2001, s. 207.

⁶⁶ Český jazykový atlas 4, s. 388, mapa s. 389. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

⁶⁷ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 250.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Český jazykový atlas 4, s. 394, mapa s. 395. Cit. 22. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

⁷⁰ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 250.

Použití tvaru <i>všeci</i> , který zasahuje i do slezské oblasti ⁷²	<i>stražníci / [fšeci] mňe</i>	Broňa Voznica
Použití tvaru <i>všeci</i> , který zasahuje i do slezské oblasti ⁷³	<i>sú [fšeci] na</i>	Černá jáma
Změkčený infinitiv	<i>budú [plakat'] nat</i>	Černá jáma
Změkčený infinitiv	<i>budú [plakat'] su</i>	Černá jáma
Použití tvaru <i>všecko</i> , který zasahuje i do slezské oblasti ⁷⁴	<i>abi [fšeckí] babi</i>	Černá jáma
Vypuštění <i>t</i> ⁷⁵	<i>s [kerim] / sinek</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Vliv slovenštiny a vyrovnávání slovního základu ⁷⁶	<i>tak [môžu] na</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Použití zájmena <i>jaky</i> ve významu „jakýkoliv“ ⁷⁷	<i>těška [jaka] smislupŕna</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
Změkčený infinitiv	<i>xce [řvát'] a</i>	Když na tebe leze rýma
Změkčený infinitiv	<i>a [brečet']* / rozlâmaný</i>	Když na tebe leze rýma
Změkčený infinitiv	<i>budeš [klečet']* / ty</i>	Když na tebe leze rýma
Použití tvaru <i>všecko</i> , který zasahuje i do slezské oblasti ⁷⁸	<i>mu [fšeckí] cé</i>	Ladovská zima

⁷¹ Tamtéž, s. 228.

⁷² Český jazykový atlas 4, s. 390, mapa s. 391. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tamtéž., s. 388, mapa s. 389.

⁷⁵ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 207.

⁷⁶ Český jazykový atlas 4, s. 422, mapa s. 425. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

⁷⁷ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 205.

⁷⁸ Český jazykový atlas 4, s. 388, mapa s. 389. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

Použití tvaru <i>tym</i> místo tvaru ukazovacího zájmena <i>tom</i> (lok. sg. m./n. zájmena <i>to</i>) ⁷⁹	<i>f [tim] kopcu</i>	Ladovská zima
Přejetí koncovky instr. sg. slova <i>jeden</i> v dat. sg. m. ⁸⁰	<i>v [jednim] kuse</i>	Ladovská zima
Použití ukazovacího zájmena <i>těch</i> v tvaru <i>tych</i>	<i>na [tix] rovníx</i>	Ladovská zima
Vliv slovenštiny a vyrovnávání slovního základu ⁸¹	<i>neřekne [nepomože]* / hlavně</i>	Lampárna na kopcu
Vypuštění <i>r</i> ⁸²	<i>gdiš [keri] něco</i>	Milionář
Použití ukazovacího zájmena <i>takový</i> ve zkráceném tvaru <i>taky</i> ⁸³	<i>začal [takim]alim</i>	Milionář
Použití tvaru <i>tym</i> místo tvaru ukazovacího zájmena <i>tom</i> (lok. sg. m./n. zájmena <i>to</i>) ⁸⁴	<i>na [tim] komputeře</i>	Milionář
Použití tvaru <i>tu</i> místo zájmenného příslovce <i>tady</i> ⁸⁵	<i>struni / [tu] de</i>	Milionář
Použití tvaru <i>timi</i> místo spisovného tvaru ukazovacího zájmena <i>těmi</i> (inst. pl. m./n. zájmena <i>to</i>) ⁸⁶	<i>maval [timi] svimi</i>	Milionář

⁷⁹ Tamtéž, s. 382, 384, mapa s. 383.

⁸⁰ Tamtéž, s. 390, mapa 391.

⁸¹ Tamtéž, s. 422, mapa 425.

⁸² SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 207.

⁸³ Tamtéž, s. 250.

⁸⁴ Český jazykový atlas 4, s. 382, 384, mapa s. 383. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

⁸⁵ Český jazykový atlas 5, s. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/5/374>>.

⁸⁶ Český jazykový atlas 4, s. 383, 384. Cit. 8. 7. 2022, <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

Použití nominativu ve funkci vokativu ⁸⁷	<i>říkám [franta] napi</i>	Milionář
Použití tvaru <i>tu</i> místo zájmenného příslovce <i>tady</i> ⁸⁸	<i>šak [tu] za</i>	Milionář
Vliv slovenštiny a vyrovnávání slovního základu ⁸⁹	<i>obecenstvu [možu] sedet</i>	Milionář
Použití koncovky <i>-ach</i>	<i>v [gatach] nađeláno</i>	Milionář
Použití tvaru <i>všeci</i> , který zasahuje i do slezské oblasti ⁹⁰	<i>jako [fšeci] z</i>	Milionář
Použití tvaru <i>všecho</i> , který zasahuje i do slezské oblasti ⁹¹	<i>neđeli / [fšeckí] čtvrteční</i>	Modré čepice
Použití tvaru <i>všecho</i> , který zasahuje i do slezské oblasti ⁹²	<i>kniški [fšeckí]* / tady</i>	Poruba
Vypuštění <i>t</i> ⁹³	<i>čaj [keri] je</i>	Samuraj
Produktivní opavská koncovka <i>-ej</i>	<i>od [vrxnej] sestri</i>	Sestřičko ze špitálu
Vliv slovenštiny a vyrovnávání slovního základu ⁹⁴	<i>se [nemože]* / to</i>	Tramp/Píseň zhrzeného trampa
Vypuštění <i>t</i> ⁹⁵	<i>tomu [keri] zlobi</i>	U nás v ústavu

⁸⁷ Tamtéž, s. 128, 129, mapa s. 127.

⁸⁸ Český jazykový atlas 5, s. 512, mapa s. 513. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/5/374>>.

⁸⁹ Český jazykový atlas 4, s. 422, mapa s. 425. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

⁹⁰ Tamtéž, s. 390, mapa s. 391.

⁹¹ Tamtéž, s. 388, mapa s. 389.

⁹² Tamtéž.

⁹³ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 207.

⁹⁴ Český jazykový atlas 4, s. 422, mapa s. 425. Cit. 6. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/4/293>>.

⁹⁵ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 207.

Vliv slovenštiny a vyrovnávání slovního základu ⁹⁶	<i>uš [nepomožem]* / do</i>	Zpátky do lavic
---	-----------------------------	-----------------

⁹⁶ Český jazykový atlas 4, s. 422, mapa s. 425. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/4/293>>.

3.2.3 Lexikologická rovina

Nářeční jev	Doklad v textu	Píseň
Použití tvaru <i>enem</i> místo spisovného adverbia <i>jenom</i> 97	<i>stálo / [enem] tolik</i>	Amerika
<i>baba</i> – „žena“ ⁹⁸	<i>důtka / [baba] nebo</i>	Ano nebo ne
<i>robotá</i> – „práce, zaměstnání“ ⁹⁹	<i>do [roboti] / až</i>	Až to se mnu sekne
<i>fajny</i> – „dobrý, pěkný“ ¹⁰⁰	<i>pjekne [fajne] a</i>	Až to se mnu sekne
<i>baba</i> – „žena“ ¹⁰¹	<i>silni [babi] smutne</i>	Až to se mnu sekne
<i>roba</i> – „žena“ ¹⁰²	<i>mladê [rôbi]* / gdibix</i>	Až to se mnu sekne
<i>šlahnout(?)</i> – „náhle zemřít“ ¹⁰³	<i>mnu [šla^hne] ta</i>	Až to se mnu sekne
<i>kypat</i> – „bryndat“ ¹⁰⁴	<i>nosu [kipe] / jak</i>	Broňa Voznica
<i>robiť</i> – „pracovat, dělat“ ¹⁰⁵	<i>to [robiť] babi</i>	Broňa Voznica
<i>baba</i> – „žena“ ¹⁰⁶	<i>robiť [babi] f</i>	Broňa Voznica
<i>robiť</i> – „pracovat, dělat“ ¹⁰⁷	<i>at' [robi'm] jim</i>	Broňa Voznica
<i>baba</i> – „žena“ ¹⁰⁸	<i>vaňe / [babi] na</i>	Broňa Voznica
<i>fajny</i> – „dobrý, pěkný“ ¹⁰⁹	<i>to [fajni] facet</i>	Broňa Voznica
<i>raz</i> – „jednou“ ¹¹⁰	<i>havani / [raz] mňe</i>	Broňa Voznica
<i>synek</i> – „chlapec“ ¹¹¹	<i>mnu [sinci] z.</i>	Broňa Voznica

⁹⁷ Český jazykový atlas 5, s. 664, mapa s. 665. Cit. 27. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA5/>>.

⁹⁸ Český jazykový atlas 1, s. 72, mapa s. 71. Cit. 7. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/1/4>>

⁹⁹ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 237.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 197.

¹⁰¹ Český jazykový atlas 1, s. 72, mapa s. 71. Cit. 7. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/1/4>>.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Stejný význam jako *seknout s někým*. HUGO, Jan a kol., *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*, Praha 2020⁴, s. 385.

¹⁰⁴ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 212.

¹⁰⁵ HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 370.

¹⁰⁶ Český jazykový atlas 1, s. 72, mapa 71. Cit. 7. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/1/4>>.

¹⁰⁷ HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 370.

¹⁰⁸ Český jazykový atlas 1, s. 72, mapa 71. Cit. 7. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/1/4>>.

¹⁰⁹ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 197.

¹¹⁰ Český jazykový atlas 4, s. 410–412, mapa s. 413. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/4/284>>.

<i>robit'</i> – „pracovat, dělat“ ¹¹²	<i>mňeli' [robit] děcka</i>	Broňa Voznica
<i>robit'</i> – „pracovat, dělat“ ¹¹³	<i>dobri [zrobi] křížek</i>	Černá jáma
<i>baba</i> – „žena“ ¹¹⁴	<i>fšeci [babi] litovali</i>	Černá jáma
<i>vyzunknout</i> – „vypít jedním douškem“ ¹¹⁵	<i>litovali / [vizuňknu] ten</i>	Černá jáma
<i>robit'</i> – „pracovat, dělat“ ¹¹⁶	<i>mám [robit] lapeni</i>	Černá jáma
<i>cip</i> – „mužský pohlavní úd“ ¹¹⁷ zde nadávka	<i>rât [cipe] že</i>	Černá jáma
<i>vyryvat</i> – „rýpat“ ¹¹⁸	<i>a [virivat] gdo</i>	Černá jáma
<i>robit'</i> – „pracovat, dělat“ ¹¹⁹	<i>cerka [robí] v</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
<i>cip</i> – „mužský pohlavní úd“ ¹²⁰ zde nadávka	<i>sem [cip] doprdeleprace</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
<i>bulnout</i> – „zameškat směnu“ ¹²¹	<i>to [bulnul] / zacláníš</i>	Fotbal
<i>počta</i> – „pošta“ ¹²²	<i>nebeskou [počtou]* / jen</i>	Haleluja
<i>baba</i> – „žena“ ¹²³	<i>půlka [bap] a</i>	Himaláje
<i>cip</i> – „mužský pohlavní úd“ ¹²⁴ zde nadávka	<i>strašni [cip] / gdibi</i>	Ladovská zima
<i>raz</i> – „jednou“ ¹²⁵	<i>kňiška / [raz] mi</i>	Milionář
<i>robit'</i> – „pracovat, dělat“ ¹²⁶	<i>pre [robim] esi</i>	Milionář

¹¹¹ Český jazykový atlas 1, s. 66, mapa s. 67. Cit. 25. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA1/>>.

¹¹² HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 370.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Český jazykový atlas 1, s. 72, mapa s. 71. Cit. 7. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/1/4/>>.

¹¹⁵ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 258

¹¹⁶ HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 370.

¹¹⁷ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 193.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 257.

¹¹⁹ HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 370.

¹²⁰ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 193.

¹²¹ Sochová uvádí sloveso *bulnuč* ve významu „zameškat směnu“, tamtéž, s. 191.

¹²² Tamtéž, s. 228.

¹²³ Český jazykový atlas 1, s. 72, mapa s. 71. Cit. 7. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/1/4/>>.

¹²⁴ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 193.

¹²⁵ Český jazykový atlas 4, s. 410–412, mapa s. 413. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/4/284/>>.

¹²⁶ HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 370.

<i>navalit se</i> – „hodně se najíst, hodně se napít, opít se“ ¹²⁷	<i>přítel [navali'] / moju</i>	Milionář
<i>(někoho) berou mory</i> – „ztrácí rozvahu, začíná se rozčilovat“ ¹²⁸	<i>doma [brali mori] / li'di</i>	Milionář
Použití tvaru <i>enem</i> místo spisovného adverbia <i>jenom</i> 129	<i>praxi [enem] kislí</i>	Milionář
<i>smolit</i> – „kálet, nedbat, kašlat“ ¹³⁰	<i>dicki [smolí] / ha</i>	Milionář
<i>robit'</i> – „pracovat, dělat“ ¹³¹	<i>radost'i [zrobi'li] dvje</i>	Milionář
<i>chachar</i> – „sprostý člověk“ ¹³²	<i>ňejakî [xaxar] tam</i>	Na Bedřišce
<i>splantat</i> – „poplést“ ¹³³	<i>bľbje [splantalo]* / jediné</i>	Staré dobré časy
<i>chlempat(?)</i> – „chlastat“ ¹³⁴	<i>gdiš [xlempu]* tak</i>	Tramp/Píseň zhrzeného trampa
<i>kurnik šopa</i> – označuje zaklení ¹³⁵	<i>truňki [kurňik šopa] / penze</i>	Třiatřicet
<i>robota</i> – „práce, zaměstnání“ ¹³⁶	<i>dá [roboti] / zavařovat</i>	U nás na severu
<i>(někoho) berou mory</i> – „ztrácí rozvahu, začíná se rozčilovat“ ¹³⁷	<i>bo [mňě mori bérú] / tak</i>	U nás na severu

¹²⁷ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 221.

¹²⁸ Tamtéž, s. 216.

¹²⁹ Český jazykový atlas 5, s. 664, mapa s. 665. Cit. 27. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA5/>>.

¹³⁰ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 241.

¹³¹ HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 370.

¹³² Tamtéž, s. 203.

¹³³ Tamtéž, s. 242.

¹³⁴ Význam slova je v tomto kontextu je „chlastat“. Sochová uvádí sloveso *chlempač* nebo *chlimpač*, které významově i slovesnou třídou odpovídají. Zde se ovšem objevuje samohláska *e*. Tamtéž, s. 203–204.

¹³⁵ Frazém z Ostravska. Zaklení *kurnik* nahrazovalo vulgarismus *kurva*; *šopa* je pak germanismus a znamená kůlna, HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 233; REJZEK, Jiří, *Český etymologický slovník*, Praha 2015³, s. 357.

¹³⁶ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 237.

<i>robiť</i> – „pracovat, dělat“ ¹³⁸	<i>bordel [robî] / zakáže</i>	U nás v ústavu
<i>česnečka</i> – „česneková omáčka“ ¹³⁹	<i>si [česnečku]* / toš</i>	V bufetě na stojáka

¹³⁷ Tamtéž, s. 216.

¹³⁸ HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 370.

¹³⁹ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 194.

3.2.4 Syntaktická rovina

Nářeční jev	Doklad v textu	Píseň
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>lad'i / [bo] jak</i>	Až to se mnu sekne
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>spartu / [bo] bix</i>	Až to se mnu sekne
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>rumem / [bo] rum</i>	Až to se mnu sekne
<i>aj</i> – slučovací spojka ¹⁴⁰	<i>roki [aj] s</i>	Broňa Voznica
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>strom [bo] se</i>	Černá jáma
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>stane / [bo] je</i>	Černá jáma
<i>jak</i> – mnohovýznamové, zde ve významu „když“	<i>suvorov / [jak] mňe</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>sed'i [bo] bil</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
<i>aj</i> – slučovací spojka ¹⁴¹	<i>posraneho [aj] zaxot</i>	Doprdelepráce/Malé české blues aneb doprdelepráce
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>nexat / [bo] ti</i>	Himaláje
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>krok / [bo] silničari</i>	Ladovská zima
<i>aj</i> – slučovací spojka	<i>nos [aj] lica</i>	Ladovská zima
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>nohavice / [bo] fšude</i>	Lampárna na kopcu
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>šiška / [bo] uš</i>	Milionář
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>zvoli' / [bo] aj</i>	Milionář
<i>aj</i> – slučovací spojka ¹⁴²	<i>bo [aj] v</i>	Milionář
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>slabe / [bo] co</i>	Milionář
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>tleskali' [bo] uspjex</i>	Milionář
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>spokojeni [bo] sem</i>	Milionář
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>xude / [bo] ostrava</i>	Milionář
<i>aj</i> – slučovací spojka ¹⁴³	<i>hlavu [aj] s</i>	Tři rohy penalta
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>nebili [bo] nemňeli</i>	Tři rohy penalta

¹⁴⁰ Český jazykový atlas 5 s. 460, mapa 461. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA5/>>.

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž.

<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>nemlu^v [bo] mňe</i>	U nás na severu
<i>aj</i> – slučovací spojka ¹⁴⁴	<i>potkâš [aj] li'doopi</i>	U nás na severu
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>dohlží / [bo] my</i>	U nás v ústavu
<i>bo</i> – příčinná spojka	<i>televizi / [bo] pořádek</i>	U nás v ústavu

¹⁴⁴ Tamtéž.

3.3 ROZBOR JAZYKOVÉHO MATERIÁLU A VÝKLAD SLEZSKÝCH NÁŘEČNÍCH JEVŮ

3.3.1 Fonologická rovina

Nejnápadnějším jevem, který dokládá příslušnost nářečních textů Jaromíra Nohavici k nářečí slezskému, je jednoznačně krácení dlouhých samohlásek. V podrobném rozboru bylo ze všech 35 písní zaznamenáno 268 dokladů, přičemž jich ve skutečnosti bylo nejspíše více – ne vždy lze s jistotou krácení přičítat nářečí, jak bylo vysvětleno výše. Ve slovních základech se krátilo v těchto příkladech substantiv – *s počátku, na přítele, říp*, adjektiv – *ot sikorova mostu, kratká zima, bile sfinstfo* nebo verb – *zatahli, obrátit se, farali sme, co mate*; v prefixech podstatných jmen – *nastrahu, nastroj, ve výrobje, f přiboře*; v sufixech podstatných jmen – *jídelňaku, úředníka, šlendrijan*, sloves – *kuřim, si misliš* i včetně koncovek podstatných jmen – *par potpisu, s evropu, poxopeňi*, přídavných jmen – *papirove boti, modre čepice, bil spokojeni*, zájmen – *takovi, jake, se mnu*, číslovek – *první třídu* a sloves – *neporaďi, maju, jistí*.

Často došlo ke krácení hlásky, která v jiné nářeční skupině podlehla změně. Jako příklad si vezmeme název písně *Až to se mnu sekne*, konkrétně zájmeno *mnu*. Z původního *mnú* došlo v 15.–16. století k diftongizaci *ú > ou*, která však slezské nářečí nepostihla. Zároveň však na konci 16. století dochází na území slezského dialektu ke zkracování původního *ú* – *mnú > mnu*. Dalšími příklady jsou *kuřim, sebu* aj. Někdy však ke krácení nedochází, např. v úryvku *rozbitú hlavú a nohú*. Neprovedení diftongizace *ú > ou* bylo zaznamenáno 60krát.

Obdobná, ale ne tak častá (19 výskytů), byla absence přehlásky *u > i* (včetně dlouhé varianty) např. *komisařu, sfoju, kulovnicu* také v přejímkách *praksu, štamprlu*. Nepřehlasované slovo *dura* se zkrátilo a potenciální krácení je i v případě *moju, sfoju*. Ani přehláska *a > e* s příklady *z boja, líca, sviňa, partija* se příliš neobjevovala (9 výskytů).

Poměrně početný byl ale výskyt přednějšího, užšího *i* (56 výskytů) např. *papi'rove, vi'rozu, pi'ju*. Nepatrně se projevíly i tendence k široké výslovnosti zadnějšího *i*-ového vokálu (3 výskyty: *rype, byly*).

Ojedinele se objevilo neprovedení změny *aj > ej* (*najmilejší*), což odkazuje k opavské či frenštátské skupině. Podobný jev je i ve východomoravském nářečí.

Stejně opatrný přístup jako v případě krácení byl uplatněn v zaznamenávání přízvuku na penultimě. S jistotou se přízvuk na předposlední slabice nachází ve 4 případech (např. *la'peni*, *hudeb'nika*, *živo'biti*), ovšem opět lze počítat s počtem vyšším, hudební složka písně však neumožňuje rozpoznat další výskyty.

Znělostní asimilace skupin *t + v*, *s + v* apod., pro slezské nářečí specifická, se projevila pětkrát – *sfoju*, *sfjeta*, *sfinstfo*. Několikrát i obecně moravská tendence k regresivní asimilaci znělosti – *zme*, *zhora*.

Značný počet hláskových jevů, které jsou typické pro slezské nářečí, se ovšem v textech Nohavicových neobjevil. Například výslovnost *šč* (*ešče*), *mj* (*mjesic*). Dále se vůbec neobjevuje *dz*, průvodní vokály, palatalizované *d*, *t*, *n* ani rozlišování více variant *l* a další. Zpěvák využil jen některé nářeční prvky a pouze ty, které jsou všeobecně rozšířené v mluvě.

3.3.2 Morfologická rovina

Morfologická vrstva je napříč písněmi v celku homogenní. Třikrát se neurčité zájmeno *všichni* v objevuje v nom. pl. m. živ. V nářeční podobě *fšeci*, což je stav typický pro téměř celou Moravu a Slezsko bez polsko-českého smíšeného pruhu. S podobným územním rozsahem je i ojedinělý výskyt tvaru v dat. pl. *fšeckim*.¹⁴⁵

Tvar *fšeko*, která Nohavica hojně užívá, se nezaznamenával, jelikož se užívá na celém českém jazykovém území.¹⁴⁶ Objeví se ovšem tvary v ak. Sg. fem. *fšeku*, nom. pl. fem. *fšeki* a nom. pl. n. *fšeki*, které by užší územní rozsah mít mohly.

Vždy rýmem podmíněný je výskyt sloves *moci* a *pomoci*, které se objevují ve tvarech *nepomožem*, *možu* nebo *nemože* (celkem 5 výskytů). Tato forma se užívá ve východní části Moravy včetně slezské části kromě polsko-českého smíšeného pruhu.¹⁴⁷

¹⁴⁵ Český jazykový atlas 4, s. 390, mapa s. 391. Cit. 7. 7. 2022, <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 388, mapa s. 389.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 422, mapa s. 425.

Byly zaznamenány tři výskyty zájmena *který* v jeho redukované podobě *keri* a od něj odvozené zájmeno *ňkeri*.¹⁴⁸

Čtyřikrát bylo použito zájmeno *takový* bez sufixu *-ov-* ve formě *taki* v různých pádech (*takim*, *takeho*), což je opět slezský nářeční jev.¹⁴⁹

Měkčení infinitivní koncovky se objevilo v pěti případech a rovněž u některých z nich bylo motivováno potřebou rýmu (*plakat'*, *řvát'*, *brečet'*).

Čtyřikrát bylo nářečně použito ukazovací zájmeno *to*, které obecně podléhá adjektivní deklinaci a zároveň se projevuje krácení. Vzniká tak *tim* (lok. sg. m./n. vzniklý splynutím s instr.), *timi* (instr. pl. n.) a *tix* (lok. pl. fem.).¹⁵⁰

V menším počtu se objevují i další tvaroslovné nářeční jevy, jako skloňování číslovky *jeden* jako *jedneho* v gen. sg. m./n. – zde jde buď o analogii k měkké zájmené flexi (*našeho – jedneho*), nebo o zkrácení formy následující flexi adjektivní (*dobrého – jedného*).¹⁵¹ Dále předložka *po* v dativní vazbě, *tu* – odvozenina od *tady*, opavská koncovka *-ej* (vyrovnání gen. sg. fem. ve prospěch dat.)¹⁵² jednou se objevil nominativ sg. ve funkci vokálu (*franta napi se*) aj.

Z důvodu absence přehlásek *a > e* a *u > i* došlo ke sblížení měkké deklinace k deklinaci tvrdé (*kopcu*, *partija*, *štamprlu*). Občasně se v lok. sg. m. objevila koncovka *-ě* (*komputeře*).

Ani v této rovině se množství nářečních jevů neprojevilo.

3.3.3 Lexikologická rovina

Ve slovní zásobě použité v písních má Nohavica jakési „jádro individuální slezské slovní zásoby“, totiž opakují se mu některá známá slova, ale i úsloví a rčení širšího územního rozsahu (*aš to se mnu sekne, do prdele práce, jasne jak facka* aj.). Slovo *baba* ve významu „dospělá osoba ženského pohlaví“ bylo použito šestkrát oproti jednomu výskytu ekvivalentního lexému *roba*. V písni *Až to se mnu sekne* byly

¹⁴⁸ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 207.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 250.

¹⁵⁰ Český jazykový atlas 4, s. 382, 384, 386, mapa s. 383, 385, 387. Cit. 28. 7. 2022, <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

¹⁵¹ Český jazykový atlas 4, s. 394, mapa s. 395. Cit. 22. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA4/>>.

¹⁵² Tamtéž, s. 306, mapa s. 307.

dokonce použity oba lexémy (pojmenování *roba* nejspíš z důvodu potřeby rýmu) – *at' je guláš silni babi smutne; nebo teplo mladě robi*. Označení ženy slovem *baba* je typické pro pruh polsko-českých nářečí a navazuje na širší oblast v Polsku.¹⁵³ Další příklady: *babi na něho hledeli oddaňe* (Broňa Voznica); *půlka bap a půlka xlapů* (Himaláje).

Nejčastější je sloveso *robit*¹⁵⁴ a jeho tvary i odvozeniny s 9 výskyty; Hugem je zařazováno do ostravské mluvy a ve slezském nářečí se používá i od něj odvozené dějové jméno *robota*.¹⁵⁵ Uvádím příklady z veršů: *bože tak mi porat' co mám robit* (Černá jáma); *radostí zrobi'li dvje meksicke vlni* (Milionář), *že nejdu do roboti* (Až to se mnu sekne); *kolik to dá roboti* (U nás na severu).

Slovo *cip/cyp* patří se třemi výskyty rovněž mezi frekventovanější. Jedná se o nadávku ve významu „*hlupák*“, dále mužské přirození aj.¹⁵⁶ Původně se však toto slovo označovalo hornického učně, ovšem došlo k pejoraci směrem k významu „nemotora“.¹⁵⁷ Příkladem je použití v písni Ladovská zima – *tis bil ale strašni cip* a dále např. v písni Doprdelepráce / Malé české blues aneb Doprdelepráce – *gdibix koupil kozla, taki bi mi xcip, takovi sem cip*.

Dalším příkladem je dvojnásobné použití tvaru *enem* místo spisovného adverbia *jenom* (vzniklého z číslovky jeden) – *enem tolik málo* (Amerika).¹⁵⁸ Stejně početný je výskyt přídavného jména *fajny* ve významu „dobrý, pěkný“ – *pjekne fajne a pjekné* (Až to se mnu sekne),¹⁵⁹ pocházející z německého *fein*, které je typické pro slezské nářečí; dále *raz* ve významu „jednou, jedenkrát“, rozšířené ve východní části Moravy včetně slezské části – *raz mňe nasral diš mi řekļ bobi'ne* (Broňa Voznica).¹⁶⁰ Toto slovo má společný etymologický základ se slovy *rázovitý* nebo *rázovati*.¹⁶¹

Dva výskyty jsou zaznamenány i u frazému *brát mory*, přičemž *mory* jsou množným číslem slova *mora* „můra“ nebo „motýl“ se zkráceným dlouhým *ó*, které se

¹⁵³ Český jazykový atlas 1, s. 72, mapa s. 71. Cit. 7. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/1/4>>.

¹⁵⁴ HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 370.

¹⁵⁵ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 237.

¹⁵⁶ HUGO, J. a kol., *Slovník nespisovné češtiny*, s. 92.

¹⁵⁷ Čeština 2.0, Slovník, cyp. Cit. 27. 7. 2022. <<https://cestina20.cz/slovník/cyp/>>.

¹⁵⁸ Český jazykový atlas 5, s. 664, mapa s. 665. Cit. 27. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/CJA5/>>.

¹⁵⁹ SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 197.

¹⁶⁰ Český jazykový atlas 4, s. 410–412, mapa s. 413. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/4/284>>.

¹⁶¹ MACHEK, Václav, *Etymologický slovník jazyka českého*, Praha 2010³, s. 509.

proto nevyvinulo v ů jako v Čechách. Význam frazému je „ztrácet rozvahu, rozčilovat se“.¹⁶² Z písně Milionář je tento příklad: *moju staru zatím doma brali mori*.

Dále jsou pouze ojedinělé příklady, z nichž za zmínku stojí sloveso *bulnout* ve významu „zmeškat směnu“¹⁶³, *navalit se* s významem „hodně se najíst, napít, opít se“¹⁶⁴, *splantat* s významem „poplést“¹⁶⁵, které se objevuje v písni Staré dobré časy s nepříliš velkým počtem nářečních jevů, a konečně výraz *česnekačka* „česneková omáčka“ (česneková polévka je ve slezském nářečí označována jako *česnečanka*).¹⁶⁶

3.3.4 Syntaktická rovina

Podle očekávání, nejméně nářečních prvků obsahuje syntax, kde se stále opakují tytéž jevy.

Syntaktické tabulce vévodí příčinná spojka *bo*, která je typická jen pro slezská nářečí (ve středomoravském regionu převažuje *protože*, ve východomoravském pak *lebo*).¹⁶⁷ Uvedme zde pár příkladů v delším kontextu.

u nás v domně říkají mi ferda šiška / bo uš ot pohledu xitri sem jag liška
sinek sedí / bo bil hlupi
na kázeň dohlíží / bo mi zme vijukaňi
nemlu^v bo mňe mori bérú

Na území téměř celé Moravy se užívá ve slučovacím poměru spojka *aj* vzniklá ze spojení *a + i* (6 výskytů),¹⁶⁸ někdy z kontextu vyplývá i slabší význam stupňovací.

na posraneho aj zaxot pada
pod radhošt'em potkáš aj li'doopi
utrhne hlavu aj s ušima

¹⁶² SOCHOVÁ, Z., *Lašská slovní zásoba*, s. 216.

¹⁶³ Tamtéž, s. 191.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 221.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 242.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 194.

¹⁶⁷ Český jazykový atlas 5, s. 475, mapa s. 477. Cit. 8. 7. 2022. <<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/heslo/5/344>>.

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 460, mapa s. 461.

A konečně jeden výskyt ve slezském nářečí mnohovýznamového *jak* – zde ve významu „když“:

jak mi lískne tak to třískne jag diž o traverzu buchne teški kov.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo postihnout slezské nářeční jevy v textech Jaromíra Nohavici. První částí byl předběžný dialektologický rozbor, který vygeneroval texty obsahující nářeční prvky. U vybraných textů pak následovala excerpce nářečních jevů a podrobný rozbor, v němž byly jednotlivé prvky ze všech jazykových rovin rozříděny a popsány.

Předběžnému rozboru bylo podrobena 389 písní a alespoň jeden nářeční jev byl nalezen v 56 z nich, což je necelých 16 % celkového počtu. Musí se ovšem brát v potaz, že skutečně nářečních písní typu *Milionář* či *Až to se mnu sekne* bude ještě o poznání méně.

Jaromír Nohavica užívá slezské nářečí ve svých písních různě. V jeho repertoáru jsou vedle nářečně bohatých písní (*Až to se mnu sekne*, *Milionář* nebo *Broňa Voznica*) také písně, v nichž nářečních prvků ubývá (*U nás na severu* nebo *Modré čepice*), nebo písně, kde se projevuje tendence ke střídání kódu (*Pane prezidente*, *Ladovská zima*), až po písně s minimálním množstvím nářečních jevů (např. *Fotbal*, *Amerika*) a takové, v nichž se vliv nářečí projevil pravděpodobně bez záměru autora – respektive objeví se zpravidla ojedinělý jev jako znělá výslovnost, nebo krácení (*Ahoj slunko*, *Jeruzalém*, *Zlo sedí v rohu pokoje*).

Z nářečních prvků typických pro slezský dialekt využívá Nohavica jen část, avšak i to stačí k nářeční identifikaci jeho tvorby. Mnohé nářeční jevy jsou společné i pro moravské teritorium (převažující znělostní asimilace regresivní) a některé prvky jsou charakteristické pro všechna nářečí na Moravě, nejen pro nářečí slezské. Většina však svým průnikem odkazuje ke slezskému a konkrétně ke slezskomoravskému prostoru. O konkrétnějším zařazení k podskupině nemůže být pro nedostatek příslušných dokladů řeč.

Nejnápadnějším a nejčastějším nářečním jevem je krácení dlouhých samohlásek. Z fonologické roviny dále zmiňme výskyt předního *i* s užší výslovností, časté neprovedení diftongizace *ú > ou*. Lze si povšimnout i diftongizace *y > ej*, úžení *é > í*, které ovšem ze zmíněných důvodů nezaznamenáváme. V tvaroslovné rovině výhradně

ke slezskému nářečí odkazuje měkčení infinitivu, realizace slovesa *mohu* ve tvaru *možu*, v lexiku pak slova *baba* a *robit'*. V syntaxi se několikrát objevuje typické slezské *bo*.

Především ve dvou případech ovlivňuje hudební aspekt rozbor textů. Je to komplikované odhalování přízvuku na penultimě, který by ještě lépe dokreslil konečný obrázek. Dále je tvorba textů ovlivněna poetickými potřebami, takže je nutné brát v potaz i tuto motivaci k užití nářečí.

Velká většina písní s větším množstvím nářečních prvků je humorná – dialekt je zde používán často jako komunikační kód subjektu, který neoplývá přílišnou bystrostí a něčím nezapadá do běžné společnosti (*Černá jáma, Broňa Voznica, Milionář, Doprdelepráce/ Malé české blues aneb doprdelepráce*). Jindy je primární funkce užití nářečí samotná územní nebo nářeční identifikace (*U nás na severu*, možná *Pane prezidente*). Střídání převážně spisovných slok se slokami nářečními vytváří v písni *Ladovská zima* humorný kontrast. Vymyká se píseň začínající *Až to se mnu sekne*, což je první nářeční píseň, která se na deskách objevila – konkrétně se jedná o osmou desku *Divné století* vydanou v roce 1996. Ačkoliv se tato píseň vztahuje k budoucnu, dá se z ní vycítit sentiment. Dialekt tedy zde mohl být použitý jako symbol něčeho, co zaniká; básnický subjekt se už těší „až to s ním sekne“, aby nemusel žít ve světě, který se rychle mění a kterému nerozumí. Pokud tuto interpretaci budeme pokládat za relevantní, vedle nářeční a územní identifikace krystalizuje identifikace generační. Styčné tematické body s touto písní má i píseň *Tři rohy penalta*, která je explicitnější, ovšem až na spojku *bo* a instrumentál substantiv zakončený jednotně na *-ama* téměř bez nářečních prvků.

Bakalářská práce může posloužit jako první krok ke zkoumání nářečí v textech Jaromíra Nohavici, který patří mezi nejvlivnější písničkáře a jeho písně jsou obecně známé, včetně těch nářečních. Snad tato práce poskytla pevná data k charakteristice dialektu, jež Nohavica využívá v některých svých písních. Jedná se ovšem jen o nástin a hrubý přehled. Aby obraz o tomto tématu byl úplný, bude třeba podobnému podrobnému rozboru vystavit všechny texty jeho rozsáhlého díla.

BIBLIOGRAFIE A POUŽITÉ ZDROJE

- BĚLIČ, Jaromír, *Nástin české dialektologie*, Praha 1972.
- BOGOCZOVÁ, Irena, *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie*, Ostrava 2009.
- ČERMÁKOVÁ, Dana, *Jarek Nohavica*. Praha 2013.
- DAVIDOVÁ, Dana – BOGOCZOVÁ, Irena – FIC, Karel – HUBÁČEK, Jaroslav – CHLOUPEK, Jan – JANDOVÁ, Eva, *Mluvená čeština na Moravě*. Ostrava 1998.
- HUGO, Jan a kol., *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*, Praha 2020⁴.
- KNOP, Alois – PALLAS, Ladislav – LAMPRECHT, Arnošt, *Dějiny českého jazyka ve Slezsku a na Ostravsku*, Ostrava 1967.
- KOMÁREK, Miroslav, *Dějiny českého jazyka*, Opava 2012.
- KRČMOVÁ, Marie, *Úvod do fonetiky a fonologie pro bohemisty*, Ostrava 2008³.
- LAMPRECHT, Arnošt – ŠLOSAR, Dušan – BAUER, Jaroslav, *Historická mluvnice češtiny*, Praha 1986.
- LAMPRECHT, Arnošt a kol., *České nářeční texty*, Praha 1976.
- MACHEK, Václav, *Etymologický slovník jazyka českého*, Praha 2010³.
- Pravidla pro vědecký přepis dialektologických zápisů. *Věstník České akademie věd a umění*, 52, 1943, s. 63–68.
- RAUVOLF, Josef, *Hledání Jaromíra Nohavici*, Řitka 2007.
- REJZEK, Jiří, *Český etymologický slovník*, Praha 2015³.
- REJZEK, Jiří, *Zrození češtiny: jazyková situace a jazykový vývoj v českých zemích mezi 6. a 11. stoletím*, Praha 2021.
- SOCHOVÁ, Zdeňka, *Lašská slovní zásoba: jihovýchodní okraj Západolašské oblasti*, Praha 2001.
- Vývoj českého jazyka a dialektologie*, Praha 1971².
- ŽÁČEK, Rudolf, *Slezsko*, Praha 2005.

<https://cestina20.cz/>

<https://cja.ujc.cas.cz/e-cja/>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/>

<https://prirucka.ujc.cas.cz/>

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/>

<https://www.ctidoma.cz/>

<https://www.czechency.org/>

<http://www.nohavica.cz/index.html>

<https://www.youtube.com/>

PŘÍLOHY

Písně podrobené předběžnému dialektologickému rozboru

Písně obsahující s jistotou alespoň jeden nářeční jev jsou označeny žlutě, zeleně pak písne, které byly podrobně rozebírány.

1953/Stalin	https://www.youtube.com/watch?v=k8aoxykC_MA	27. 6. 2022
Afričančata	https://www.youtube.com/watch?v=H4QwmmdGgnU&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=5	17. 6. 2022
Ahoj slunko	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022
Alkohol	https://www.youtube.com/watch?v=nlmrRbNwL6Q	28. 6. 2022
Amerika	https://www.youtube.com/watch?v=pokmNjUB9TM	27. 6. 2022
Anděl stražný	https://www.youtube.com/watch?v=-Mo397hAYfk	27. 6. 2022
Andělé moji	https://www.youtube.com/watch?v=qMOcflAg0gY&list=OLAK5uynXLRvJyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM&index=7	22. 6. 2022
Ani smrt nás lásko nerozdělí	https://www.youtube.com/watch?v=oZluLnuQgKc	28. 6. 2022
Ano nebo ne	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Až to se mnu sekne	https://www.youtube.com/watch?v=hGaJXxPQ7hc&list=OLAK5uy_k5YYPuyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=16	20. 6. 2022
Babylon	https://www.youtube.com/watch?v=s3SBXn5Y5AU	20. 6. 2022
Bahama rum	https://www.youtube.com/watch?v=EzWhWLkRc3w	22. 6. 2022
Balónová pošta	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/balonova_pos_ta.mp3	28. 6. 2022
Bazaly	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Bitevní plátno	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Bláznivá Markéta	https://www.youtube.com/watch?v=QMCSY-jTfNM	20. 6. 2022
Blues o hotelích	https://www.youtube.com/watch?v=NDFMU06gPWW	28. 6. 2022
Blues o malých bytech	https://www.youtube.com/watch?v=C3KWCoFCQYE	28. 6. 2022
Boureé pro pingla	https://www.youtube.com/watch?v=LwxsNRQeXTw	28. 6. 2022
Broňa Voznica	https://www.youtube.com/watch?v=nKERd2mbeMQ	27. 6. 2022
Břeclavské labutě	https://www.youtube.com/watch?v=JnL44jOgmc8	27. 6. 2022
Bud' vítán	https://www.youtube.com/watch?v=megi2r1pGc0	27. 6. 2022
Bůh fakírů	https://www.youtube.com/watch?v=5ywKvZjgYvs	28. 6. 2022
Cyklistika	https://www.youtube.com/watch?v=P2hflpaoH4g	22. 6. 2022
Co bylo, to bylo	https://www.youtube.com/watch?v=1sd-OiitvYw	27. 6. 2022
Co se to stalo bratříčku	https://www.youtube.com/watch?v=zrJUgtSzBLo	22. 6. 2022
Colours	https://www.youtube.com/watch?v=IX-rBfDT2HM	24. 6. 2022

Cukrářská bossanova	https://www.youtube.com/watch?v=qUnScLZXjTs&list=OLAK5uy_klqCvV1S7z_N_W8sbsY1VQOYrFwuyLtUE&index=22	20. 6. 2022
Čápi	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Časy se mění	https://www.youtube.com/watch?v=xf_fzNNV3qw	28. 6. 2022
Černá jáma	https://www.youtube.com/watch?v=tAmSMOxuW3w&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=7	22. 6. 2022
Černá Ostrava	https://www.youtube.com/watch?v=v3DMaoHhjc4	22. 6. 2022
Černý kocour	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Černý květ	https://www.youtube.com/watch?v=T1ZTY62tHBk&list=OLAK5uymYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSyu0iHrinVuGo&index=3	23. 6. 2022
Českopolská virtuálka	https://www.youtube.com/watch?v=VMFNB2Mq_-s	27. 6. 2022
Český fousek	https://www.youtube.com/watch?v=bPC22D8Zxh8	20. 6. 2022
Čítanka	https://www.youtube.com/watch?v=X_BPGd6jgyc	28. 6. 2022
Člověku často se v životě zdá	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Dál se háže kamením/Dál se háže kamením a píská	https://www.youtube.com/watch?v=l7fqFbbuMAc&list=OLAK5uy_ldjuuJNRekFf4G_rbiNg_Q70MHjKEWGUE&index=13	17. 6. 2022
Daňové příznání	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/danove_priznani.mp3	28. 6. 2022
Danse macabre	https://www.youtube.com/watch?v=UQ6-Uy-1cQl&list=OLAK5uy_k5YYPuyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=8	20. 6. 2022
Dárky	https://www.youtube.com/watch?v=K8-f3WtD9ew&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=10	20. 6. 2022
Darmoděj	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022
Definitivní náhoda	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/definitivni_nahoda.mp3	28. 6. 2022
Dej nám sílu	https://www.youtube.com/watch?v=fP0-F5WY60E&list=OLAK5uymYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSyu0iHrinVuGo&index=5	23. 6. 2022
Delfíni	https://www.youtube.com/watch?v=VN6Qsq-F9c4&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=8	17. 6. 2022
Den nenávidí noc	https://www.youtube.com/watch?v=SNmG44kMHll&list=OLAK5uymYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSyu0iHrinVuGo&index=8	23. 6. 2022
Děvenka štěstí a mládenec žal	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
Dežo	https://www.youtube.com/watch?v=UvdHTn9nK9M&list=OLAK5uy_nXlRvJyV8N_7FcZ08HR8r6ZZFam72wEZM&index=8	22. 6. 2022
Dívky v šatech z krepdešinu	https://www.youtube.com/watch?v=ux9RdFWWPIA	22. 6. 2022
Divocí koně	https://www.youtube.com/watch?v=523SSr6Gzsw&list=OLAK5uy_k5YYPuyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0	20. 6. 2022
Dlouhá tenká struna	https://www.youtube.com/watch?v=llidgoECVvY	20. 6. 2022
Dneska prostě po celý den	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022

bylo hezky		
Do dne a do roka	https://www.youtube.com/watch?v=ZNTTW5Xeb-w&list=OLAK5uy_mtrRw6DXjDxIPA0atZBpZAzP_Qz0yt-XQ&index=7	22. 6. 2022
Do ráje chodí holky peklem/ Pohlednice ze San Rema	https://www.youtube.com/watch?v=Y0sndTO9Xkc ; https://www.youtube.com/watch?v=4MhDL306_tA	27. 6. 2022
Dobří holuby	https://www.youtube.com/watch?v=IM6vEK1iSyc&list=OLAK5uy_mYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSyu0iHrinVuGo&index=15	23. 6. 2022
Dokud se zpívá ještě se neumřelo	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022
Dolní Lhota	https://www.youtube.com/watch?v=Ue4XlwLz6lc&list=OLAK5uy_l_djuuJNRekFf4G_rbiNg_Q70MHjKEWGUE&index=10	16. 6. 2022
Dopisy bez podpisu	https://www.youtube.com/watch?v=rICW2wh_oLM	16. 6. 2022
Doprdelepráce /Malé české blues aneb doprdelepráce	https://www.youtube.com/watch?v=xAqFnuvRKLO	22. 6. 2022
Emigrantská	https://www.youtube.com/watch?v=xGWI9Q6Rm7U	27. 6. 2022
Emil P.	https://www.youtube.com/watch?v=ljqicwsHtpU&list=OLAK5uy_mYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSyu0iHrinVuGo&index=4	23. 6. 2022
Empire state	https://www.youtube.com/watch?v=Le7Ooh9UJQM&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=12	23. 6. 2022
Euročardáš	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Festival'nyj privjet	https://www.youtube.com/watch?v=ZSUpL3yDTw	24. 6. 2022
Fotbal	https://www.youtube.com/watch?v=8Yzh-gcXlcQ&list=OLAK5uy_klqCvV1S7z_N_W8sbsY1VQOYrFwuyLtUE&index=8	20. 6. 2022
Gaudeamus igitur/Studentská	https://www.youtube.com/watch?v=UYQzZWTdYmI&list=OLAK5uy_l_djuuJNRekFf4G_rbiNg_Q70MHjKEWGUE&index=5	16. 6. 2022
Godula	https://www.youtube.com/watch?v=la8YWQh9kTI	20. 6. 2022
Grónská písnička	https://www.youtube.com/watch?v=uAWIHq4BNnw	20. 6. 2022
Halelujá	https://www.youtube.com/watch?v=H1SJDxBQ4qU	22. 6. 2022
Hanba sláva	https://www.youtube.com/watch?v=H6F_krv2BPk	27. 6. 2022
Heřmánkové štěstí	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022
Himaláje	https://www.youtube.com/watch?v=ihjpiSwj3zg&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=5	22. 6. 2022
Hlava moje je nadměrný náklad	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Hlídač krav	https://www.youtube.com/watch?v=W4pzaWqphQc&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=11	20. 6. 2022
Hloupá písnička o muži a myši	https://www.youtube.com/watch?v=bIRZjSwpD7E	28. 6. 2022

Hokejová milostná	https://www.youtube.com/watch?v=Z9nf3SXO0dw	28. 6. 2022
Hollywood	https://www.youtube.com/watch?v=zV44PSlziDc	28. 6. 2022
Hospoda u mámy	https://www.youtube.com/watch?v=gJBqp6r5I30	28. 6. 2022
Hospodská směs	https://www.youtube.com/watch?v=VMa8SBewsgU; https://www.youtube.com/watch?v=jfJ8ZkM4oxY	28. 6. 2022
Hrdina nebo dezertér	https://www.youtube.com/watch?v=gU2RAqtor18&list=OLAK5uyldjuuJNRekFf4G_rbiNg_Q70MHjKEWGUE&index=9	17. 6. 2022
Husita	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022
Hvězda	https://www.youtube.com/watch?v=AYfPNZF7-7M	22. 6. 2022
Chmelová	https://www.youtube.com/watch?v=fsOPTbAvU6k	28. 6. 2022
Chtěl bych ti má milá	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/chtel_bych_ti_ma_mila.mp3	28. 6. 2022
Chtěl bych zažít	https://www.youtube.com/watch?v=QLeZbsm2xSE	24. 6. 2022
Ikarus	https://www.youtube.com/watch?v=ePonuHYimyE&list=OLAK5uymtrRw6DXjDxIPA0atZBpZAzP_Qz0yt-XQ&index=13	22. 6. 2022
Ivaníč hrdina	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/ivanic.mp3	28. 6. 2022
Já chci poezii	https://www.youtube.com/watch?v=MTRdJHXjmpo	22. 6. 2022
Já neumím	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
Já si to pamatuju	https://www.youtube.com/watch?v=26JFB1Vo_f8	22. 6. 2022
Já tam byl	https://www.youtube.com/watch?v=Y0YPdvgO8wU&list=OLAK5uynl7zxHh7UQJZ02VhgnW-B9PbaWrLjFjY0&index=15	22. 6. 2022
Já žádám	https://www.youtube.com/watch?v=e5FSKP1r7zo	23. 6. 2022
Jacek	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
Jako jelen když vodu chce pít	https://www.youtube.com/watch?v=s90cB-EcFoo&list=OLAK5uyIQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=9	20. 6. 2022
Jdou po mně jdou	https://www.youtube.com/watch?v=iUUPvB8kTPw&list=OLAK5uyklqCvV1S7z_N_W8sbsY1VQOYrFwuyLtUE&index=6	20. 6. 2022
Je ti to líto	https://www.youtube.com/watch?v=wD13z2ltMiw&list=OLAK5uymYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSy0iHrinVuGo&index=2	23. 6. 2022
Jen mě nelituj	https://www.youtube.com/watch?v=7qFEBdhoVeg	28. 6. 2022
Jeruzalém	https://www.youtube.com/watch?v=owgSRO5c1gU&list=OLAK5uynl7zxHh7UQJZ02VhgnW-B9PbaWrLjFjY0&index=8	22. 6. 2022
Jestli jsi/Jestli jsi tak se mi ozvi	https://www.youtube.com/watch?v=P-PiNCmf9uI	27. 6. 2022
Ještě mi scházíš	https://www.youtube.com/watch?v=8_lxZKAuISM&list=OLAK5uyk5YYPuYfXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=12	20. 6. 2022
Jezevčík	https://www.youtube.com/watch?v=7qFEBdhoVeg	28. 6. 2022
Ježíšek	https://www.youtube.com/watch?v=0rE3hnKZzyE	22. 6. 2022
Jiné to nebude	https://www.youtube.com/watch?v=YcSUA64BaRY&list=OLAK5uynXlrVjyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEzMM&index=6	22. 6. 2022
Josef dobrou ženu má	https://www.youtube.com/watch?v=ceCMwABWWmk	27. 6. 2022
Jsem šedý vlk	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/jsem_sedy_vlk	28. 6. 2022

	.mp3	
Jsem tvůj muž	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/jsem_tvuj_mu_z.mp3	28. 6. 2022
Jugoška	https://www.youtube.com/watch?v=DZFCJvJ5D8	28. 6. 2022
K narozeninám	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
K našim sedmdesátinám	https://www.youtube.com/watch?v=2EkQjWMEv_4	27. 6. 2022
Kapr	https://www.youtube.com/watch?v=UTaB-mrrJwo	20. 6. 2022
Karolína	https://www.youtube.com/watch?v=kcY1vLX6POw	28. 6. 2022
Každý si nese své břímě	https://www.youtube.com/watch?v=qUkebEgBE-s&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k	20. 6. 2022
Kdo to zvoní	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Kdo z nás	https://www.youtube.com/watch?v=t8hp4g-rgng&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=2	22. 6. 2022
Kdyby	https://www.youtube.com/watch?v=TxBffAf5BGg	22. 6. 2022
Kdybych byl ředitel	https://www.youtube.com/watch?v=LH4D2m6PaWk	23. 6. 2022
Když jsem tahal kačera	https://www.youtube.com/watch?v=5gNVEqxiCUY	24. 6. 2022
Když mě brali za vojáka/Když mě brali za vojáka I./Když mě brali za vojáka II.	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
Když na tebe leze rýma	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Když se myjou schody	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Knihovnik	https://www.youtube.com/watch?v=7qFEBdhoVeg	28. 6. 2022
Kolovrátek	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Kopačák	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
Kopaná	https://www.youtube.com/watch?v=eFm9voOHTps	28. 6. 2022
Kosatá a Zubatá	https://www.youtube.com/watch?v=mdwWsFITiNE&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=13	20. 6. 2022
Košilka	https://www.youtube.com/watch?v=3SDpwxmKFCM	16. 6. 2022
Kozel	https://www.youtube.com/watch?v=vziw8OFIUIc&list=PLxyXdXcVM5EfVByc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=4	17. 6. 2022
Krajina po bitvě	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022
Krátká píseň o věcech věčných	https://www.youtube.com/watch?v=kDFeQx7rFmo	28. 6. 2022
Krtek	https://www.youtube.com/watch?v=aotpwdb-fXk&list=PLxyXdXcVM5EfVByc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=19	20. 6. 2022
Krupobití	https://www.youtube.com/watch?v=H5OS6zooAUI	20. 6. 2022
Křivá zrcadla	https://www.youtube.com/watch?v=aRmW4UGNJ6c	28. 6. 2022

Křivá zrcadla	https://www.youtube.com/watch?v=aRmW4UGNJ6c	28. 6. 2022
Kříž svůj neseme	https://www.youtube.com/watch?v=vwwkIVuX5FU	27. 6. 2022
Kupte si hřebeny	https://www.youtube.com/watch?v=Q4_q-jeIA4I&list=OLAK5uy_nXlRvJyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM&index=5	22. 6. 2022
Kytky v květináči	https://www.youtube.com/watch?v=7qFEBdhoVeg	28. 6. 2022
Kývací plyšový pes	https://www.youtube.com/watch?v=agzXOdccMeY	28. 6. 2022
Ladovská zima	https://www.youtube.com/watch?v=pxfE0SSgjMw	27. 6. 2022
Lachtani	https://www.youtube.com/watch?v=p8OvOS4zIKM&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=2	17. 6. 2022
Lampárna na kopcu	https://www.youtube.com/watch?v=-ZAM-lbGGGw	24. 6. 2022
Las Vegas	https://www.youtube.com/watch?v=4u2NHPY0a0g&list=OLAK5uy_nI7zxHh7UQJZ02VhgnW-B9PbaWrLfjFy0&index=19	22. 6. 2022
Láska je jak kafemlýnek	https://www.youtube.com/watch?v=H32kHiNXuIM	22. 6. 2022
Legenda o svatém Václavu a jeho krutém bratru Boleslavovi/Legenda o svatém Václavu	https://www.youtube.com/watch?v=XI_57x7yQHo	28. 6. 2022
Leninova ulice	https://www.youtube.com/watch?v=Hljz0c81lI	28. 6. 2022
Letěli bacily	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Letí vzduchem facka	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Líbíte se mi	https://www.youtube.com/watch?v=IPdLPyUA1Ak&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=6	20. 6. 2022
Lidský život vážení	https://www.youtube.com/watch?v=20IZuAltBWQ	28. 6. 2022
Litanie u konce století	https://www.youtube.com/watch?v=aboZyKEkAVY&list=OLAK5uy_k5YYPuyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=13	20. 6. 2022
Loučení s Polskem	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Lžou mi do očí	https://www.youtube.com/watch?v=1Y8p8K-oMFo&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=3	22. 6. 2022
Macešky	https://www.youtube.com/watch?v=3jANOrFnA9k	28. 6. 2022
Mám jizvu na rtu	https://www.youtube.com/watch?v=rqUnNUYsf24	22. 6. 2022
Máma mi dala na krk klíč	https://www.youtube.com/watch?v=JBcuceXLtN0&list=OLAK5uy_mYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSyu0iHrinVuGo	23. 6. 2022
Mámo, svaž mi můj ranec	https://www.youtube.com/watch?v=1aET354bs6o	24. 6. 2022
Maria Panna	https://www.youtube.com/watch?v=q7hZrD389Nk&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=3	20. 6. 2022

Mařenka	https://www.youtube.com/watch?v=iy2crNZLOsg	20. 6. 2022
Masopust	https://www.youtube.com/watch?v=deJuZpijdYI	20. 6. 2022
Maškarní ples/Margita	https://www.youtube.com/watch?v=ckU6CW_uvhY&list=PLyYGlsEwOyKOBcAlpd4Zbg7qyV-tSKD_4&index=2	16. 6. 2022
Maturitní písemná práce na téma: Česká poezie 19. a 20. století	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/maturitni_pise_mna_prace.mp3	28. 6. 2022
Mávátka	https://www.youtube.com/watch?v=bvX0dkKTcnE&list=OLAK5uy_nI7zxHh7UQJZ02VhgnW-B9PbaWrLfJfY0&index=2	22. 6. 2022
Mně snad jebne	https://www.youtube.com/watch?v=plwmpvDxZx4	28. 6. 2022
Mně snad jebne 2	https://www.youtube.com/watch?v=7vkjCwkFsAc	28. 6. 2022
Měl jsem holku	https://www.youtube.com/watch?v=Vh9MtlQJSPk	24. 6. 2022
Metud	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/metud.mp3	28. 6. 2022
Mikymauz	https://www.youtube.com/watch?v=YkjpsQT69T8	16. 6. 2022
Milionář	https://www.youtube.com/watch?v=kPUAfCk17LY	20. 6. 2022
Milionář 2	https://www.youtube.com/watch?v=3jANOrFnA9k	28. 6. 2022
Milostná předvolební	https://www.youtube.com/watch?v=e-etacMs2go	24. 6. 2022
Milý pane Hašler	https://www.youtube.com/watch?v=c1S5EsSxYNU	28. 6. 2022
Minulost	https://www.youtube.com/watch?v=uOuTMPEJdw8&list=OLAK5uy_nXlrVjyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM&index=12	22. 6. 2022
Mladičká básnička	https://www.youtube.com/watch?v=VRKtgoOPBYU	20. 6. 2022
Mobil	https://www.youtube.com/watch?v=3jANOrFnA9k	28. 6. 2022
Modré čepice	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Moja moja	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Moje malá válka	https://www.youtube.com/watch?v=RiGxgirEnvI	16. 6. 2022
Moje milá dej mi ještě šanci	https://www.youtube.com/watch?v=3jANOrFnA9k	22. 6. 2022
Moje smutné srdce	https://www.youtube.com/watch?v=kixl_8ypWMk&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=15	20. 6. 2022
Moje žena už mě nemiluje	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Moniko/Monika	https://www.youtube.com/watch?v=42rcjU1B0A4&list=OLAK5uy_mYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSyuiHrinVuGo&index=6	23. 6. 2022
Moskevská virtuálka	https://www.youtube.com/watch?v=CT24SrcWNL8&list=OLAK5uy_nXlrVjyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM&index=13	22. 6. 2022
Možná že se mýlím	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022
Mrtvá včela	https://www.youtube.com/watch?v=ytggdC4sx7k&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=14	20. 6. 2022
Můj pes	https://www.youtube.com/watch?v=YwRauzQ-Hvc&list=PLxyXdXcVM5EFVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=7	17. 6. 2022
Muzeum	https://www.youtube.com/watch?v=9nQ-JnSrpJg	16. 6. 2022

My	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/my.mp3	28. 6. 2022
My ročník padesátý třetí	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/rocnik_53.mp3	28. 6. 2022
Myš na konci léta/ Myš	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022
Na Bedřišance	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Na dlažbě	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/na_dlazbe.mp3	28. 6. 2022
Na golfovém hřišti	https://www.youtube.com/watch?v=CRHIZa9L8jY	24. 6. 2022
Na jedné lodi plujem	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
Na Virtually	https://www.youtube.com/watch?v=KvH0IKLLpSE	23. 6. 2022
Na zídce staré kašny	https://www.youtube.com/watch?v=4oSZzr-cXKo&list=OLAK5uy_ljjuuJNRekFf4G_rbiNg_Q70MHjKEWGUE&index=6	16. 6. 2022
Nájezdníci	https://www.youtube.com/watch?v=5pfOWXePf1Y&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=9	22. 6. 2022
Napil jsem se vody	https://www.youtube.com/watch?v=kdg2uu5xKcE	28. 6. 2022
Napořád	https://www.youtube.com/watch?v=VUI1PupLJmI&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=13	23. 6. 2022
Narozen v malé zemi	https://www.youtube.com/watch?v=4MhDL306_tA	28. 6. 2022
Natáh jsem sadu nových strun	https://www.youtube.com/watch?v=1Zf11LQxxC4	22. 6. 2022
Natašo, láska má	https://www.youtube.com/watch?v=mnyFvPNptTo&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=8	22. 6. 2022
Nebe je tu	https://www.youtube.com/watch?v=vPiNpdyFmMM&list=OLAK5uy_lQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=16	20. 6. 2022
Nechte to koňovi	https://www.youtube.com/watch?v=Ins0phkuD2w	22. 6. 2022
Některá zvířata	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Never more	https://www.youtube.com/watch?v=ReZwllm3nl4	16. 6. 2022
Nic moc	https://www.youtube.com/watch?v=BsYI1GukpLM	20. 6. 2022
Noe	https://www.youtube.com/watch?v=i4NWxsAt4_Y	22. 6. 2022
Novorozeně	https://www.youtube.com/watch?v=uG48iBrSJFE&list=OLAK5uy_k5YYPUyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=7	20. 6. 2022
Nový rok	https://www.youtube.com/watch?v=3N4n4NXJ_C4	16. 6. 2022
O Jakubovi	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
Odyssea	https://www.youtube.com/watch?v=oEqFx5bhZ8Y	28. 6. 2022
On se nevrátil z boje	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
On se oběsil	https://www.youtube.com/watch?v=J0hwVtpul4g&list=OLAK5uy_mtrRw6DXjDxIPA0atZBpZAzP_Qz0yt-XQ&index=9	22. 6. 2022
Ona je na mě zlá	https://www.youtube.com/watch?v=K9gSUdxB0pU&list=OLAK5uy_mtrRw6DXjDxIPA0atZBpZAzP_Qz0yt-XQ&index=10	22. 6. 2022
Ondřej a Bartoloměj	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/ondrej_a_bartolomej.mp3	28. 6. 2022

Ondřej muzikant	https://www.youtube.com/watch?v=iRTntLQDeNc	28. 6. 2022
Opuštěná	https://www.youtube.com/watch?v=b7nyfK-c9DU	28. 6. 2022
Osmá barva duhy	https://www.youtube.com/watch?v=390_B-n9zkE&list=PLyGLsEwOyKOBcAlpd4Zbg7qyV-tSKD_4	16. 6. 2022
Osmkrát...	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Ostravian pie	https://www.youtube.com/watch?v=OpDH0SAsM2c&list=OLAK5uy_mtrRw6DXjDxIPA0atZBpZAzP_Qz0yt-XQ&index=12	22. 6. 2022
Ostravo	https://www.youtube.com/watch?v=83p9kM3UlyA	20. 6. 2022
Osud	https://www.youtube.com/watch?v=7MYj8qMrWA0	27. 6. 2022
Otevři mi lásko moje	https://www.youtube.com/watch?v=iGYieUiFfoo	22. 6. 2022
Pane prezidente	https://www.youtube.com/watch?v=Ah_WI8HNrQU	22. 6. 2022
Panoptikum lásek a hrůz	https://www.youtube.com/watch?v=IF29MDCYDz0	27. 6. 2022
Pánové nahoře	https://www.youtube.com/watch?v=LDWcl_B0QBM	28. 6. 2022
Paskov	https://www.youtube.com/watch?v=wWTo3wCibdo	27. 6. 2022
Pavilon č.5	https://www.youtube.com/watch?v=hCT-nuYHJBE	22. 6. 2022
Peklo a ráj	https://www.youtube.com/watch?v=4gi68z_6r5U&list=OLAK5uy_I_djuuJNRekFf4G_rbiNg_Q70MHjKEWGUE&index=11	17. 6. 2022
Penzión Česko	https://www.youtube.com/watch?v=Fk9O4-E4jI8	24. 6. 2022
Petěrburg	https://www.youtube.com/watch?v=9caXpPcQH3M&list=OLAK5uy_k5YYPuyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=4	20. 6. 2022
Pijte vodu	https://www.youtube.com/watch?v=Ukdnh7ZgzeM&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSI1ohZgUvNSZ&index=14	20. 6. 2022
Píseň druhorozeného syna	https://www.youtube.com/watch?v=HLxRvzrBDG8	28. 6. 2022
Píseň o manželství	https://www.youtube.com/watch?v=vCGCNG0KUtk&list=OLAK5uy_nyBfQwu_cpNFJvxMPae59oAvtpReMcZt4&index=24	28. 6. 2022
Píseň o převtělování	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Píseň o příteli	https://www.youtube.com/watch?v=EKuLLiRoFVk	22. 6. 2022
Píseň o té revoluci 1848	https://www.youtube.com/watch?v=rA6kpTLAOfk	22. 6. 2022
Píseň o veliké zimě	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/pisen_o_velike_zime.mp3	28. 6. 2022
Píseň o ženách	https://www.youtube.com/watch?v=cLsWIMgp4NE	27. 6. 2022
Píseň paní Katky Mydlářové	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/pisen_pani_katky_mydlarove.mp3	28. 6. 2022
Píseň pro tu jedinou	https://www.youtube.com/watch?v=4MhDL306_tA	28. 6. 2022
Píseň pro V. V.	https://www.youtube.com/watch?v=f3yZioMVxr8&list=OLAK5uy_mYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSyui0iHrinVuGo&index=10	23. 6. 2022
Píseň psaná na vodu	https://www.youtube.com/watch?v=V9hKScq8r_M	16. 6. 2022
Píseň spokojeného	https://www.youtube.com/watch?v=2dmtnmsl4dM&list=OLAK5uy_nyBfQwu_cpNFJvxMPae59oAvtpReMcZt4&index=20	28. 6. 2022

člověka		
Píseň žárlivého	https://www.youtube.com/watch?v=QfN08yAH2U8	28. 6. 2022
Píšu historický román	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Planu	https://www.youtube.com/watch?v=2lbV91lbZ-w&list=OLAK5uy_k5YYPuyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=6	20. 6. 2022
Plebs blues	https://www.youtube.com/watch?v=dSEBwQr3S2I	16. 6. 2022
Plivni si do rukávu	https://www.youtube.com/watch?v=6SBzGLaADHE	27. 6. 2022
Podzemní prameny	https://www.youtube.com/watch?v=nfyYyFx1N70&list=OLAK5uy_k5YYPuyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=15	20. 6. 2022
Pohádka z papíru	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/pohadka_z_papiru.mp3	28. 6. 2022
Pochod Eskymáků	https://www.youtube.com/watch?v=Nd3_Z_8QAyI	20. 6. 2022
Pochod marodů	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
Pokání	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/pokani.mp3	28. 6. 2022
Poker	https://www.youtube.com/watch?v=JCCxfovK9so	22. 6. 2022
Polámaný anděl touhy	https://www.youtube.com/watch?v=r0C0fRyg810&list=OLAK5uy_klqCvV1S7z_N_W8sbsY1VQOYrFwuyLtUE&index=21	20. 6. 2022
Poruba	https://www.youtube.com/watch?v=asWr8WPyljC&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWfQY	22. 6. 2022
Potulní kejklíři/Kejklíři	https://www.youtube.com/watch?v=uyhy23DzxxM&list=OLAK5uy_k5YYPuyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=10	20. 6. 2022
Poviján	https://www.youtube.com/watch?v=1Fuvp69Pv50	27. 6. 2022
Povolební	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Pozdrav z džungle	https://www.youtube.com/watch?v=MSiPAZQ0KaY	24. 6. 2022
Prázdniny na medu	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/prazdniny_na_medu.mp3	28. 6. 2022
Pro malou Lenku	https://www.youtube.com/watch?v=fLQQJpdewwE	16. 6. 2022
Pro Martinu	https://www.youtube.com/watch?v=ANWUaalw2O8&list=OLAK5uy_mtrRw6DXjDxIPa0atZBpZAzP_Qz0yt-XQ&index=8	22. 6. 2022
Prošel jsem hlubokým lesem	https://www.youtube.com/watch?v=UbFeMtNvfEY&list=OLAK5uy_mtrRw6DXjDxIPa0atZBpZAzP_Qz0yt-XQ&index=11	22. 6. 2022
Proutníci kluci	https://www.youtube.com/watch?v=YeJdDU6-M4c	28. 6. 2022
Před dveřmi	https://www.youtube.com/watch?v=Gg-CifLCrB0&list=OLAK5uy_k5YYPuyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=14	20. 6. 2022
Před sochou Puškina	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Přelezl jsem plot	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
Převez mě příteli	https://www.youtube.com/watch?v=yAt9x-YslGI	20. 6. 2022
Přítel	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022

Psi	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/psi.mp3	28. 6. 2022
Psohlavci	https://www.youtube.com/watch?v=GpVEruWhOo4	28. 6. 2022
Půlnoční trolejbus	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Ragby	https://www.youtube.com/watch?v=UONXYCd2Ekk	22. 6. 2022
Ranní hygiena	https://www.youtube.com/watch?v=oduOv1Qs3ig	22. 6. 2022
Ranní rozcvička	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Raz dva tři	https://www.youtube.com/watch?v=siPvdAfHuBs&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=11	23. 6. 2022
Remorkér/Ostravský trojvalčík pro Martinu	https://www.youtube.com/watch?v=OlEg2dMw-pw	22. 6. 2022
Robinson	https://www.youtube.com/watch?v=K271QUFZDYc	20. 6. 2022
Růže mezi trny	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Řady	https://www.youtube.com/watch?v=MIcoOO55WPU&list=OLAK5uy_mYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSy0iHrinVuGo&index=12	23. 6. 2022
Řecký mejdan	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Řeka zapomnění	https://www.youtube.com/watch?v=YCNsJ2VYcto&list=OLAK5uynXlrVjyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM	22. 6. 2022
Řekni sýr	https://www.youtube.com/watch?v=i_cNC2ZEhN0&list=OLAK5uymYSFwFbCwfDT_v7pDxWYSy0iHrinVuGo&index=14	23. 6. 2022
Sako ze sametu	https://www.youtube.com/watch?v=zruK-xPLDAM&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=6	22. 6. 2022
Samodruhá	https://www.youtube.com/watch?v=lmFb59PEexc	28. 6. 2022
Samuraj	https://www.youtube.com/watch?v=oCRC2eQaqbo&list=OLAK5uynl7zxHh7UQJZ02VhgnW-B9PbaWrLjFy0&index=6	22. 6. 2022
Sarajevo	https://www.youtube.com/watch?v=k7huz1gOHUI&list=OLAK5uy_k5YYPuyFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=6	20. 6. 2022
Sedni a pevně se chyť	https://www.youtube.com/watch?v=cPwC73sUxS8	28. 6. 2022
Sestřičko ze špitálu	https://www.youtube.com/watch?v=E6s7K0g4W4M	20. 6. 2022
Setkání s Puškinem	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
Siluetá	https://www.youtube.com/watch?v=Q_JfhSQJQUs&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=2	20. 6. 2022
Skončilo léto	https://www.youtube.com/watch?v=MIZ11-V-RTM	24. 6. 2022
Sloní hřbitovi	https://www.youtube.com/watch?v=rVeNcT1TroA&list=OLAK5uymtrRw6DXjDxIPA0atZBpZAZP_Qz0yt-XQ&index=14	22. 6. 2022
Smutná žena	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/smutna.zena.mp3	28. 6. 2022
Sněžanky	https://www.youtube.com/watch?v=LgS1BViH8MU&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=5	20. 6. 2022
Soutěžní výstava koček	https://www.youtube.com/watch?v=cPwC73sUxS8	28. 6. 2022
Spatřil jsem kometu	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022
Spinkej Ježíšu	https://www.youtube.com/watch?v=Pl6Yov0o_88	28. 6. 2022

Stanice Jiřího z Poděbrad	https://www.youtube.com/watch?v=-3U1tgsMPHM	20. 6. 2022
Stará píseň	https://www.youtube.com/watch?v=LXeUva5C-F8	28. 6. 2022
Staré dobré časy	https://www.youtube.com/watch?v=Jttdsrak7hM	22. 6. 2022
Starý muž	https://www.youtube.com/watch?v=f2Otub682Y4&list=OLAK5uy_k5YYPuYfXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=11	20. 6. 2022
Stodoly	https://www.youtube.com/watch?v=HUVqLCgGms4&list=OLAK5uy_k5YYPuYfXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=3	20. 6. 2022
Strach	https://www.youtube.com/watch?v=fmnPX2QN2Uc&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=8	20. 6. 2022
Strakapúd	https://www.youtube.com/watch?v=4ove0n3YiA8&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=10	20. 6. 2022
Sudičky	https://www.youtube.com/watch?v=mul7JjG-FwY&list=OLAK5uy_ljjuuJNRekFf4G_rbiNg_Q70MHjKEWGUE&index=12	17. 6. 2022
Sudvěj	https://www.youtube.com/watch?v=ypvOlomp5fM&list=OLAK5uy_ljjuuJNRekFf4G_rbiNg_Q70MHjKEWGUE&index=7	16. 6. 2022
Svatava	https://www.youtube.com/watch?v=Ze2mEGAAU2I	28. 6. 2022
Svatební	https://www.youtube.com/watch?v=2OpsdjG0PM&list=OLAK5uy_ljjuuJNRekFf4G_rbiNg_Q70MHjKEWGUE&index=8	16. 6. 2022
Svátky slunovratu	https://www.youtube.com/watch?v=fVCv56qOhls	20. 6. 2022
Svět je malý pomeranč	https://www.youtube.com/watch?v=p98HdjHCovk	22. 6. 2022
Šenkýř	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/senkyr.mp3	28. 6. 2022
Šnečí blues	https://www.youtube.com/watch?v=5cTK7NINftk&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=23	20. 6. 2022
Takové léto	https://www.youtube.com/watch?v=YZsHjQEz404	24. 6. 2022
Tanec mezi vejci	https://www.youtube.com/watch?v=NLFL29TURAA	24. 6. 2022
Tato noc přesvatá	https://www.youtube.com/watch?v=BA1lZVnu1jE	27. 6. 2022
Tečka	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Telátko I.	https://www.youtube.com/watch?v=MIU8uGjRZR8&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=21	20. 6. 2022
Telátko II.	https://www.youtube.com/watch?v=PQd9W0eQBRw&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=22	20. 6. 2022
Telegram	https://www.youtube.com/watch?v=2p745DAyxkw&list=OLAK5uy_nXLrVjyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM&index=9	22. 6. 2022
Ten kdo přede mnou s ní žil	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Tenis	https://www.youtube.com/watch?v=BTM0NXLmD7U	27. 6. 2022
Těšínská	https://www.youtube.com/watch?v=0asm4iGDavM&list=OLAK5uy_k5YYPuYfXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=2	20. 6. 2022
Této noci déšť nepřišel	https://www.youtube.com/watch?v=9MKuWTPSG00&list=OLAK5uy_mYSFwFbCwfdT_v7pDxWYSy0iHrinVuGo&index=11	23. 6. 2022
To co nemám nemůžu ti dát	https://www.youtube.com/watch?v=P78t9K6hyFk	22. 6. 2022
To jste mi neřekli	https://www.youtube.com/watch?v=yMRGPKlr_zU	28. 6. 2022

To nechte být	https://www.youtube.com/watch?v=1i5KJEs2dok	22. 6. 2022
To se nesluší	https://www.youtube.com/watch?v=p98HdjHCovk	28. 6. 2022
Tramp/Píseň zhrzeného trampa	https://www.youtube.com/watch?v=2A3mDoN5icI&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=9	20. 6. 2022
Tři čuníci	https://www.youtube.com/watch?v=4DCM0Jne8MY&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=24	20. 6. 2022
Tři lodě	https://www.youtube.com/watch?v=b6hLPaEoF6k	27. 6. 2022
Tři rohy penalta	https://www.youtube.com/watch?v=1GjHEWdHZsk&list=OLAK5uy_kONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=10	23. 6. 2022
Třiatřicet	https://www.youtube.com/watch?v=vLR7BZToe2Y	16. 6. 2022
Tvůrčí muka	https://www.youtube.com/watch?v=QXyUvu1vU6U	28. 6. 2022
Ty ptáš se mě	https://www.youtube.com/watch?v=-d5XJSFML-0	22. 6. 2022
U nás na severu	https://www.youtube.com/watch?v=0Qc2NVgHecU&list=OLAK5uy_nXLrVJyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM&index=4	22. 6. 2022
U nás v ústavu	https://www.youtube.com/watch?v=WVvPtLUBGmE	24. 6. 2022
U Příbora	https://www.youtube.com/watch?v=hZ4AwbTufRg	28. 6. 2022
U totemu tančí kmen	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Ukolébavka pro Kubu a Lenku/Ukolébavka	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022
Unaven	https://www.youtube.com/watch?v=HeEm6PespKk&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=12	20. 6. 2022
Utíkal malý chlapec	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/utikal_maly_chlapec.mp3	28. 6. 2022
Úvěr času	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Už zase bijou děti	https://www.youtube.com/watch?v=-WBpMT-2BOU	28. 6. 2022
V bufetě na stojáka	https://www.youtube.com/watch?v=fwU5uOHVrwo	22. 6. 2022
V dobrém i špatném	https://www.youtube.com/watch?v=qgtPKLCr-Do	24. 6. 2022
V hospodě na rynku	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
V moři je místa dost	https://www.youtube.com/watch?v=hyw_gBTHx84	20. 6. 2022
V pátek ve vlaku z Havířova	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/v_patek_ve_vlaku.mp3	28. 6. 2022
V tom roce pitomém	https://www.youtube.com/watch?v=5oxb-ohkiEI	16. 6. 2022
V zeleném netřeseme se	https://www.youtube.com/watch?v=avrHj99P6BY	28. 6. 2022
Válka	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/valka.mp3	28. 6. 2022
Vánoce v Bratislavě	https://www.youtube.com/watch?v=LCCzO65y8_g&list=OLAK5uy_IQLAVGLHMWFM_c3rZByDKMaTzSlzBGf6k&index=4	20. 6. 2022
Vánoční kapr	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022

Večerní	https://www.youtube.com/watch?v=m5N4mkev70&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ&index=20	20. 6. 2022
Velká tma/ Píseň (zatím) bez názvu	https://www.youtube.com/watch?v=cpabbTBZLy0&list=OLAK5uykONc_SHOfpgzQFvxwBermhHdSyfZtWFqY&index=4	22. 6. 2022
Velká voda	https://www.youtube.com/watch?v=vhgd1GdDVGI	20. 6. 2022
Velký umění	https://www.youtube.com/watch?v=9zMKZXIw8-0	28. 6. 2022
Very fine house	https://www.youtube.com/watch?v=wloxLJha7kw	28. 6. 2022
Věžeňská	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Vilém Fousek	https://www.youtube.com/watch?v=aYzWSYIDm4U	27. 6. 2022
Vítězná	https://www.youtube.com/watch?v=A57rkh87BU4	28. 6. 2022
Vlaky, které jedou do nebe	https://www.youtube.com/watch?v=GvCgFqyMI_0	27. 6. 2022
Vlaštovko leť	https://www.youtube.com/watch?v=S9yaXm3a3D0&list=OLAK5uyldjuuJNRekFf4G_rbiNg_Q70MHjKEWGUE&index=14	17. 6. 2022
Vlci	https://www.youtube.com/watch?v=3-yAVwDaVQc&list=OLAK5uy_mYSFwFbCwFDT_v7pDxWYSyu0iHrinVuGo&index=9	23. 6. 2022
Voláme sluničko	https://www.youtube.com/watch?v=TM8uEiY0LzU	27. 6. 2022
Vrchol	https://www.youtube.com/watch?v=8mL3s33spJo	27. 6. 2022
Všechno je v normálu	https://www.youtube.com/watch?v=xxekcQeyOUk	24. 6. 2022
www.idnes	https://www.youtube.com/watch?v=QX-RKKhOb1cY&list=OLAK5uy_nXlrVJyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM&index=2	22. 6. 2022
Z minula do budoucná	https://www.youtube.com/watch?v=K-BPxGyExZs&list=OLAK5uy_nXlrVJyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM&index=14	22. 6. 2022
Za 730	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/za_730.mp3	28. 6. 2022
Za hotelovou zdí	https://www.youtube.com/watch?v=e0Ygm4iUTAU	27. 6. 2022
Zadek jak žok	https://www.youtube.com/watch?v=gHwOvstAK4Q	28. 6. 2022
Zajíci	https://www.youtube.com/watch?v=UavMio6g8T4&list=PLxyXdXcVM5EfVByjc3yELSl1ohZgUvNSZ	20. 6. 2022
Zamávám/Tady to znám	https://www.youtube.com/watch?v=qbTRohhW_J0	27. 6. 2022
Zaplatí to děcka	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky2.htm	24. 6. 2022
Zatančí	https://www.youtube.com/watch?v=bkE6oNWUe7k&list=OLAK5uyk5YYPuYFXyS2QXZMnXN70bTJRw9bZ4Cu0&index=9	20. 6. 2022
Zatímco se koupeš	https://www.youtube.com/watch?v=vZemx30BNcQ	20. 6. 2022
Závěrečná	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Zbloudilý koráb	https://www.youtube.com/watch?v=A80FHRv9Yrk&list=OLAK5uy_nXlrVJyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM&index=11	22. 6. 2022
Zestárli jsme lásko	https://www.youtube.com/watch?v=H1sB5hcziMM	22. 6. 2022
Zítří ráno v pět	https://www.youtube.com/watch?v=s79c1pCOIJs	16. 6. 2022

Zlo sedí v rohu pokoje	https://www.youtube.com/watch?v=T4XVko9ad5I&list=OLAK5uynXlrVJyV8N_7FCz08HR8r6ZZFam72wEZM&index=4 https://www.youtube.com/watch?v=7WbYaso0NXs	22. 6. 2022
Zpátky do lavic	http://www.nohavica.cz/cz/diskografie/alba/disk_virtualky3.htm	27. 6. 2022
Žádná velká válka	http://www.nohavica.cz/cz/tvorba/archiv_az/audio/zadna_velka_valka.mp3	28. 6. 2022
Ženy	https://www.youtube.com/watch?v=fGqgjZhzCwI	20. 6. 2022
Život	https://www.youtube.com/watch?v=9m1rMjYiyTQ	22. 6. 2022